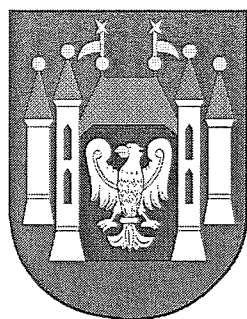

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Międzyrzeczu z dnia*

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Międzyrzecz
na lata 2014-2020**

2014

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	17
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	17
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	17
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	18
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	18
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	20
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY	21
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	24
8. EDUKACJA	26
9. KULTURA	28
10. SPORT I REKREACJA.....	30
11. TURYSTYKA	31
12. SYTUACJA DZIECKA.....	32
13. OCHRONA ZDROWIA.....	37
14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	39
15. POMOC SPOŁECZNA	40
16. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	49
17. BEZDOMNOŚĆ.....	50
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	51
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	55
20. SEKTOR POZARZĄDOWY	63
21. ANALIZA SWOT	70
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	77
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	79
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	79
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	96
3. PROGRAMY I PROJEKTY	97
IV. UWAGI KOŃCOWE	101
ŹRÓDŁA	102
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW	104

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, Policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, Kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni, został przygotowany na lata 2014-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym, umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyrzecz składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część **wprowadzająca** zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia strategii obowiązującej w poprzednim okresie programowania.

Część **diagnostyczno-analityczna** zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

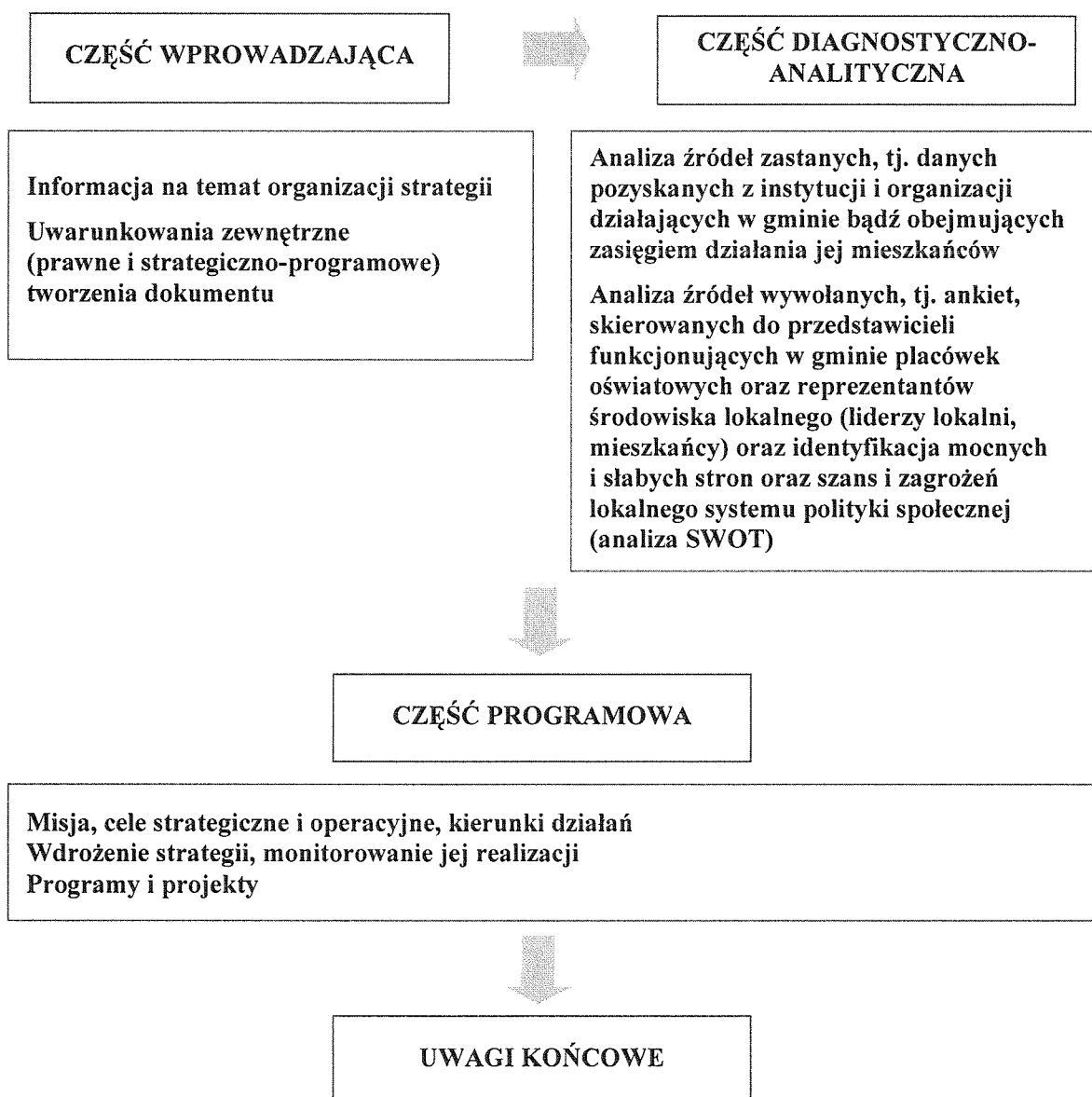
Część **programowa** zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii,

prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyrzecz.

Diagram 1. Struktura dokumentu Strategii.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1456 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2013 r., poz. 1457 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r., Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyrzecz jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE i KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie pozostanie na niej. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej

liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,

modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt **„Polityka przemysłowa w erze globalizacji”** służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych.

Celem projektu **„Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”** jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt **„Europejski program walki z ubóstwem”** zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe 7 lat, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości?”).

Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program **„Łącząc Europę”**, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program **„Zdrowie na rzecz wzrostu”** będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli

przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcie większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,

- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „**Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych**” i „**Gwarancji dla młodzieży**”,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój wraz z 16 współfinansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego regionalnymi programami operacyjnymi stanowi spójną całość, obejmującą interwencje w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji oraz dobrego rządzenia. Przy tym PO WER obejmuje 32% przyznanych Polsce środków Europejskiego Funduszu Społecznego, natomiast dla 16 regionalnych programach operacyjnych przeznaczono łącznie 68% tych środków.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe i aspiracje jego mieszkańców. Strategia funkcjonować będzie jako plan postępowania władz regionalnych, tak w procesie zarządzania województwem, jak i w inicjowaniu oraz rozwijaniu mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa. Uwzględnienie w Strategii dokumentów planistycznych szczebla międzynarodowego i krajowego gwarantuje skorelowanie procesów rozwojowych województwa lubuskiego z podstawowymi założeniami europejskiej i krajowej polityki rozwoju regionalnego.

W celu urzeczywistnienia wizji rozwoju województwa lubuskiego w perspektywie dziesięciolecia sformułowano następujący cel główny: wykorzystanie potencjałów województwa lubuskiego do wzrostu jakości życia, dynamizowania konkurencyjnej gospodarki, zwiększenia spójności regionu oraz efektywnego zarządzania jego rozwojem.

W Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 zaplanowano zawarcie czterech celów strategicznych. Każdy z nich będzie realizowany za pomocą kilku celów operacyjnych:

1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna

- 1.1 Rozwój sektora B+R oraz usprawnienie mechanizmów transferu innowacji
- 1.2 Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
- 1.3 Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy
- 1.4 Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich
- 1.5 Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich
- 1.6 Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska

1.7 Rozwój potencjału turystycznego województwa

1.8 Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna

2.1 Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej

2.2 Usprawnienie systemu transportu publicznego

2.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego

3. Społeczna i terytorialna spójność regionu

3.1 Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych

3.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna

3.3 Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej

3.4 Promocja włączenia zawodowego i społecznego

3.5 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

4. Region efektywnie zarządzany

4.1 Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie

4.2 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej

4.3 Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej

4.4 Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym

4.5 Podwyższenie sprawności działania administracji samorządowej i instytucji regionalnych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Międzyrzeckim na lata 2008-2015

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Międzyrzeckim stanowi integralną część Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Międzyrzeckiego wpisując się w jej cele główne:

- Integracja społeczna i kulturowa oraz zapewnienie przestrzennej spójności powiatu
- Podniesienie poziomu edukacyjnego społeczeństwa
- Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego oraz pomocy osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych

Celem powiatowej strategii jest przedstawienie bilansu korzystnych i niekorzystnych cech społecznych powiatu, a na ich podstawie opracowanie dokumentu, dzięki któremu możliwe

będzie sprawne i racjonalne organizowanie działań zmierzających do rozwiązania problemów społecznych.

Celem głównym polityki społecznej jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców powiatu międzyrzeckiego. Na podstawie wyznaczonych kierunków polityki społecznej powiatu międzyrzeckiego oraz celu głównego przyjmuje się następujące priorytety oraz cele szczegółowe realizowane w każdym z omawianych zakresów działania:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej:

- 1.1. Promowanie rodziny jako wartości i stylu życia.
- 1.2. Polepszanie jakości życia rodziny.
- 1.3. Wspieranie edukacyjnej i kulturowej funkcji rodziny.
- 1.4. Wzmocnienie sieci poradnictwa rodzinnego.

2. Wyrównywanie szans edukacyjnych i wychowawczych dzieci i młodzieży:

- 2.1. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
- 2.2. System pomocy celowej dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się.
- 2.3. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego.

3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych:

- 3.1. Włączanie osób starszych do działań na rzecz rozwoju środowiska lokalnego.
- 3.2. Dostosowanie systemu wsparcia, w tym pomocy społecznej do potrzeb starzejącego się społeczeństwa
- 3.3. Upowszechnianie wiedzy na temat starzenia się i jego konsekwencji (profilaktyka starzenia)

4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych:

- 4.1. Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do kształcenia.
- 4.2. Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych do informacji i uprawnień.
- 4.3. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających realizowaniu praw osób niepełnosprawnych.
- 4.4. Integrowanie podmiotów działających w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych.

5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień:

- 5.1. Wspomaganie działań prowadzonych przez samorządy gminne w realizacji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- 5.2. Wspieranie działań profilaktycznych na rzecz zapobiegania używaniu środków psychoaktywnych.

5.3. Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz członków ich rodzin.

5.4. Wspieranie działań w obszarze reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych.

6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu:

6.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej.

6.2. Rozwój form ekonomii społecznej, celem pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

6.3. Wspieranie systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr służb pomocy społecznej.

6.4. Wspieranie rozwoju organizacji społecznych.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Międzyrzecz na lata 2011-2020

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy stanowi koncepcję świadomego kreowania rozwoju w długim okresie czasu. Jest także punktem wyjścia do opracowania działań mających odzwierciedlenie w planie finansowo-rzeczowym, który ustala na co i w jakiej ilości będą wydatkowane środki finansowe, którymi dysponuje samorząd gminy.

Na etapie opracowania niniejszego dokumentu postawiono sobie za cel stworzenie podstaw do realizacji następujących elementów:

- 1) sprawnego, skutecznego i efektywnego zarządzania Gminą zarówno w krótkim, jak i długim okresie czasu, przy użyciu możliwych narzędzi i środków budżetowych i pozabudżetowych,
- 2) możliwie, jak najlepszego wykorzystania ograniczonych przepisami środków finansowych budżetu Gminy Międzyrzecz z przeznaczeniem na realizację celów statutowych, a jednocześnie spełniania potrzeb jej mieszkańców,
- 3) poszukiwania możliwych form zewnętrznego finansowania planowanych działań, w tym absorpcji środków unijnych i innych środków pozabudżetowych,
- 4) koordynacji różnych podmiotów i środowisk mających wpływ na kształtowanie procesów społeczno-ekonomicznych w gminie,
- 5) integracji i aktywizacji mieszkańców,
- 6) prowadzenia działalności promocyjnej Gminy przy użyciu dostępnych narzędzi i środków.

Dla gminy wyznaczono następujące cele strategiczne oraz cele szczegółowe w ich zakresie:

1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społeczno-kulturalnej:

1.1. Budowa, przebudowa i modernizacja dróg lokalnych.

- 1.2. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnych i gazowych.
- 1.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i turystycznej.
- 1.4. Poprawa jakości i dostępności do usług teleinformatycznych.

2. Wspieranie rozwoju mieszkańców – działania społeczne:

- 2.1. Kreowanie właściwych zachowań mieszkańców z myślą o ich rozwoju i zwalczaniu patologii społecznych.
- 2.2. Rozwój i promocja funkcji mieszkalnej gminy.
- 2.3. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

3. Rozwój potencjału turystycznego gminy:

- 3.1. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej na terenie Gminy Międzyrzecz.
- 3.2. Rozwój działalności agroturystycznej na obszarach wiejskich.
- 3.3. Rozwój różnych form turystyki kwalifikowanej zarówno w mieście jak i na wsi.

4. Rozwój i wspieranie przedsiębiorczości:

- 4.1. Przygotowanie i uzbrajanie terenów pod rozwój przedsiębiorczości.
- 4.2. Zapewnienie właściwej obsługi przedsiębiorców lokalnych i inwestorów zewnętrznych ze strony administracji publicznej.
- 4.3. Zintensyfikowanie działań na rzecz promocji gospodarczej gminy.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina Międzyrzecz to gmina miejsko-wiejska położona w zachodniej Polsce, w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Zajmuje powierzchnię 315,32 km² i liczy 24 575 mieszkańców (stan na 2012 r.).

Gmina Międzyrzecz jest jedną z sześciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu międzyrzeckiego. Do gminy, oprócz miasta Międzyrzecza, należy siedemnaście sołectw: Bobowicko, Bukowiec, Gorzyca, Kalsko, Kaława, Kęszycza Leśna, Kuligowo, Kursko, Kuźnik, Nietoperek, Pieski, Pniewo, Szumiąca, Święty Wojciech, Wysoka, Wyszanowo, Żółwin. Od północy gmina Międzyrzecz graniczy z gminą Przytoczna, od wschodu z gminą Pszczew, od południowego wschodu z gminą Trzciel, od południowego zachodu z gminami Lubrza, Sulęcín, Świebodzin, a od północnego zachodu z gminą Bledzew.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Międzyrzecz jest dobry. Zdecydowana większość mieszkańców ma dostęp do sieci wodociągowej, sieci kanalizacyjnej oraz korzysta z oczyszczalni ścieków znajdujących się na terenie gminy.

Szczegółowe dane liczbowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2012 roku.

Sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	139,1
liczba ludności korzystających z sieci wodociągowej	23 858
Sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	136,1
liczba ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej	22 653
Sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	93 605
liczba budynków mieszkalnych z dostępem do sieci gazowej	1 033
Sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	262,24
^{w tym} długość dróg gminnych (w km)	125,20

Gospodarka odpadami	
liczba oczyszczalni ścieków	3
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	22 653

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Międzyrzeczu.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Głównym podmiotem świadczącym usługi komunikacyjne na terenie gminy Międzyrzecz jest Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Gorzowie Wielkopolskim Spółka z o.o., które obsługuje 18 linii, czyli świadczy około 95% wszystkich usług, łącznie z dowozem dzieci do szkół. Pozostałe 19 podmiotów przede wszystkim świadczy usługi nieregularne (wycieczkowe, dowóz dzieci do szkół).

Najlepsze połączenie komunikacyjne mają miejscowości gminy położone przy drogach przelotowych, czyli: Bobowicko, Pieski, Bukowiec, Kaława. Zasada ta dotyczy jednak tylko roku szkolnego.

Ogólnie mieszkańcy wszystkich miejscowości na terenie gminy narzekają na trudności komunikacyjne w dniach wolnych od pracy, w niedziele i święta oraz w czasie przerw wakacyjnych (w okresie, kiedy dzieci nie uczęszczają do szkół). Dużym problemem jest także brak połączeń w porze wieczornej.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2012 roku gmina Międzyrzecz liczyła 24575 mieszkańców, w tym 12604 kobiet, które stanowiły 51,3% ogółu ludności. Wskaźnik gęstości zaludnienia wyniósł 79 osób na 1 km².

Na przestrzeni trzech lat (2010-2012) liczba ludności gminy nieznacznie zmalała. Zmieniała się w tym okresie także struktura wiekowa mieszkańców – malała zarówno liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, jak i poprodukcyjnym. Można było zauważyć natomiast niewielki wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	4 470	4 444	4 416
liczba osób w wieku produkcyjnym	17 117	17 292	17 375

liczba osób w wieku poprodukcyjnym	3 158	2 958	2 784
ogółem	24 745	24 694	24 575

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak przyrost naturalny (będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów) oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba urodzeń żywych	249	276	249
liczba zgonów	230	219	241
przyrost naturalny	19	57	8

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-18	-51	-49
saldo migracji w ruchu zewnętrznym	-16	-32	-40
saldo migracji ogółem	-34	-83	-89

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W gminie, w analizowanych latach, można zaobserwować dodatni przyrost naturalny. Największy w 2011 roku – 57, natomiast w latach 2010 i 2012 odpowiednio 19 i 8. Liczba urodzeń w roku 2010 i 2012 kształtowała się na takim samym poziomie, a w roku 2011 była większa. Liczba zgonów w roku 2012 była wyższa w porównaniu z poprzednimi latami.

Saldo migracji w latach 2010-2012 wzrastało, szczególnie znacząco w roku 2011, przyjmując odpowiednio następujące wartości: -34 w 2010 r., -83 w 2011 r., -89 w 2012 r. Migracja ludności do i z gminy odbywała się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zewnętrznym.

Utrzymujące się ujemne saldo migracji będzie wymagać dopasowania programów i usług społecznych do potrzeb mieszkańców, aby łagodzić skutki tej niekorzystnej tendencji.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Międzyrzecz zajmuje obszar 31,5 tys. hektarów. Powierzchnia użytków rolnych gminy wynosi ogółem 11 379 ha, z czego 9 484 ha stanowią grunty orne, 1 370 ha łąki i pastwiska, a 31 ha sady. 16.572 ha powierzchni gminy (ponad 52%) zajmują lasy i grunty leśne, co czyni Gminę Międzyrzecz jedną z najbardziej zalesionych gmin w kraju. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat struktury gruntów w gminie.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2012 roku.

Powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		11 379
w tym:	grunty orne (w ha)	9 484
	sady (w ha)	31
	łąki i pastwiska (w ha)	1 370
Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		16 572
Powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		3 500

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Międzyrzeczu.

W latach 2010-2012 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zmniejszyła się (z 5709 w 2010 r. do 5545 w 2012 r.). Dominującymi branżami były: handel hurtowy i detaliczny oraz budownictwo.

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	196	189	196
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	5 513	5 333	5 349
liczba podmiotów ogółem	5 709	5 522	5 545

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Międzyrzeczu.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2012 roku.

Sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	46
górnictwo i wydobywanie	5
przetwórstwo przemysłowe	129
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4

dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
budownictwo	285
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	463
transport i gospodarka magazynowa	97
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	51
informacja i komunikacja	24
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	55
działalność związana z obsługą nieruchomości	18
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	128
działalność w zakresie administrowania i działalność wspierająca	52
edukacja	44
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	148
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	18
pozostała działalność usługowa	91

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Międzyrzeczu.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, przejawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Międzyrzeczu w 2012 roku, w porównaniu z latami poprzednimi, nieznacznie spadła liczba osób bezrobotnych w Gminie Międzyrzecz (z 2026 w 2010 r. do 1970 w 2012 r.). Wśród pozostających bez pracy nieznacznie większość w 2010 i 2011 r. stanowiły kobiety. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba bezrobotnych w gminie	2026	1996	1970
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	11,84%	11,54%	11,34%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	1 111	1 053	984
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	54,84%	52,76%	49,99%

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Międzyrzeczu.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2010-2012 w powiecie międzyrzeckim, województwie lubuskim i w kraju.

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
stopa bezrobocia w powiecie międzyrzeckim	21,7%	20,8%	22,7%
stopa bezrobocia w województwie lubuskim	15,5%	15,4%	15,9%
stopa bezrobocia w kraju	12,4%	12,5%	13,4%

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2010-2012 powiat międzyrzecki charakteryzował się znacznie wyższą, w stosunku do województwa lubuskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno jednak w powiecie, województwie, jak i w kraju w 2012 roku zauważyć można wzrost stopy bezrobocia w porównaniu z dwoma poprzednimi latami.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia ważna jest analiza danych dotyczących osób bezrobotnych odnoszących się m.in. do wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2012 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia.

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet				ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	347	161	46,40	staż pracy	bez stażu	258	138	53,49
	25-34 lata	553	329	59,49		do 1 roku	239	139	58,16
	35-44 lata	400	216	54,00		1-5 lat	468	256	54,70
	45-54 lata	399	182	45,61		5-10 lat	332	180	54,22
	55-59 lat	198	96	48,48		10-20 lat	350	165	47,14
	60-64 lata	73	x	X		20-30 lat	235	87	37,02
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	231	80	34,63	30 lat i więcej	88	19	21,59	
	1-3 miesiące	351	164	46,72	wyższe	176	115	65,34	
	3-6 miesięcy	322	166	51,55	policealne i śr. zawodowe	500	285	57,00	
	6-12 miesięcy	326	148	45,40	średnie ogólnokształcące	145	97	66,90	
	12-24 miesiące	318	158	49,69	zasadnicze zawodowe	627	253	40,35	
	pow. 24 miesięcy	422	268	63,51	gimnazjalne i niższe	522	234	44,83	
					wykształcenie				

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Międzyrzecku.

Na koniec 2012 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły: osoby młode w wieku 25-34 lata (553 osób), z doświadczeniem zawodowym od 1 do 5 lat (468 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 24 miesięcy (422 osoby) oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (627 osób), a także gimnazjalnym i niższym (522 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (59,49%), osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 24 miesięcy (63,51%), ze stażem pracy do roku (58,16%) oraz, co budzi niepokój, osób z wykształceniem wyższym (65,34%).

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy.

Rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	16	13
przetwórstwo przemysłowe	231	5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	9	0
budownictwo	91	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	142	2
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	29	0
transport i gospodarka magazynowa	12	0
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8	0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	19	3
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	51	3
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	33	1
edukacja	17	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21	0
pozostała działalność usługowa	11	2
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	9	0
górnictwo i wydobywanie	4	0
informacja i komunikacja	1	0

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Międzyrzeczu.

Na koniec 2012 roku wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich

działach jak: przetwórstwo przemysłowe (231 osób), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (142), budownictwo (91) oraz działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (51). Na koniec 2012 roku dostępnych było niewiele ofert pracy (29) w porównaniu z potrzebami.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, warto zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, dostosowując zarazem kierunki kształcenia do potrzeb lokalnego rynku. W przypadku osób z niskimi lub zdezaktualizowanymi kwalifikacjami, pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcenie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Warto bacznie przyjrzeć się także grupie osób z wykształceniem wyższym, które nie mogą znaleźć pracy na lokalnym rynku i spróbować zachęcić je do samodzielnego podejmowania inicjatyw prozatrudnieniowych, wykorzystując np. instrumenty ekonomii społecznej.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie zakreslają również granice możliwości realizowania własnych potrzeb i aspiracji życiowych.

W latach 2010-2012 ogólna liczba mieszkań w gminie Międzyrzecz ulegała stałemu, niewielkiemu wzrostowi (8869 w 2010 r., 8990 w 2011 r., 9086 w 2012 r.). Analogicznie w niewielkim stopniu wzrastała: liczba izb (od 33532 w 2010 r. poprzez 33999 w 2011 r. do 34457 w 2012 r.). Wzrastała także powierzchnia użytkowa mieszkań (od 604794m² w 2010 r. poprzez 614441 m² w 2011 r. do 623313 m² w 2012 r.) oraz przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania (od 68,19 poprzez 68,35 do 68,60 m²) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę w gminie (od 24,44 poprzez 24,88 do 25,36 m²).

Liczba pozostających w zasobach gminy mieszkań komunalnych w analizowanym okresie zmniejszyła się z 872 w 2010 r. do 726 w 2012 r., a w związku z powyższym, zmniejszyła się powierzchnia użytkowa tych mieszkań. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba mieszkań w gminie ogółem	8 869	8 990	9 086
liczba izb w mieszkaniach w gminie	33 532	33 999	34 457
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie (w m ²)	604 794	614 441	623 313
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie (w m ²)	68,19	68,35	68,60
liczba mieszkańców gminy	24 745	24 694	24 575
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie na 1 osobę (w m ²)	24,44	24,88	25,36
liczba mieszkań komunalnych	872	847	726
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	2 463	2 403	2 015
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	39 022	38 317	32 324
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	44,75	45,24	44,52

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Urzędu Miejskiego w Międzyrzeczu.

W latach 2010-2012 oddano w gminie do użytkowania w sumie 344 nowych mieszkań (110 w 2010 r., 126 w 2011 r., 108 w 2012 r.), wśród których było tylko 9 mieszkań komunalnych, oddanych do użytkowania w 2012 roku.

Szczegółowe dane na temat nowych mieszkań i budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania, liczby izb w nowych mieszkaniach oraz powierzchni użytkowej nowych mieszkań i budynków niemieszkalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2011-2013.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	110	126	108
liczba nowych mieszkań komunalnych oddanych do użytkowania	-	-	9
w tym liczba nowych izb oddanych do użytkowania	446	486	516
w tym liczba nowych izb w mieszkaniach komunalnych	-	-	22
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	9 325	10 017	10 089
w tym powierzchnia oddanych mieszkań komunalnych (w m ²)	-	-	262

Źródło: Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	814	749	717
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	4 837	4 552	4 237
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	914 782	911 015	938 599

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

W latach 2010-2012 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy zmniejszała się (814 w 2010 r., 749 w 2011 r. i 717 w 2012 r.), podobnie jak liczba przyznanych dodatków (4837 w 2010 r., 4552 w 2011 r., 4237 w 2012 r.). Natomiast wysokość kwot przeznaczonych na ten cel na przestrzeni omawianych lat wzrosła (914782zł w 2010 r., 911015zł w 2011 r., 938599zł w 2012 r.).

8. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od urodzenia jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2012/2013 w gminie Międzyrzecz funkcjonowało 19 placówek oświatowo-wychowawczych, w skład których wchodziło 6 przedszkoli, 5 szkół podstawowych, 2 gimnazja oraz 6 szkół ponadgimnazjalnych. Dane szczegółowe na temat liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Uczniowie i nauczyciele placówek oświatowo-wychowawczych w gminie w roku szkolnym 2012/2013.

Typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli/ pracowników
przedszkola	6	428	89
szkoły podstawowe	5	1 616	203
szkoły gimnazjalne	2	724	114
szkoły ponadgimnazjalne	6	1118	137

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Międzyrzeczu.

Poniżej przedstawiony został wykaz funkcjonujących na terenie gminy Międzyrzecz placówek oświatowo-wychowawczych:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Heliodora Święcickiego,
ul. Staszica 22b, 66-300 Międzyrzecz
- Ośrodek Szkolenia i Wychowania OHP,
ul. Piastowska 18, 66-300 Międzyrzecz
- Ośrodek Kształcenia Zawodowego OKZ,
ul. Staszica 20, 66-300 Międzyrzecz
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy,
ul. Konstytucji 3 Maja 60, 66-300 Międzyrzecz
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. Stanisława Staszica,
ul. Libelta 4, 66-300 Międzyrzecz
- Zespół Szkół Budowlanych,
ul. Marcinkowskiego 26, 66-300 Międzyrzecz
- Zespół Szkół, Centrum Kształcenia Rolniczego im. Zesłańców Sybiru w Bobowicku,
ul. Międzyrzeczu 7a, 66-300 Międzyrzecz
- Gimnazjum Nr 1,
ul. Staszica 22A, 66-300 Międzyrzecz
- Gimnazjum Nr 2 im. Adama Mickiewicza,
ul. Edukacji Narodowej 1, 66-300 Międzyrzecz
- Szkoła Podstawowa Nr 2 z im. Szarych Szeregów,
ul. Sportowa 1, 66-300 Międzyrzecz
- Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Powstańców Wielkopolskich,
ul. Mickiewicza 5, 66-300 Międzyrzecz
- Szkoła Podstawowa w Bukowcu,
Bukowiec 61, 66-300 Międzyrzecz
- Szkoła Podstawowa w Kaławie,
Kaława 92, 66-300 Międzyrzecz
- Szkoła Podstawowa nr 4
ul. Długa 102, 66-300 Międzyrzecz
- Przedszkole Nr 1 z Grupami Żłobkowymi „Pod Jarzębinką”,
ul. dr Tadeusza Podbielskiego 5, 66-300 Międzyrzecz
- Przedszkole Nr 4 im. Bajkowa Kraina,
ul. Zachodnia 8, 66-300 Międzyrzecz

- Przedszkole Nr 6 im. „Jana Brzechwy”,
ul. Mickiewicza 25, 66-300 Międzyrzecz
- Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy Zakątek” s.c. Justyna Szmyt, Monika Pilipczuk,
ul. Ściegiennego 1, 66-300 Międzyrzecz
- Niepubliczne Przedszkole „Tęczowa Akademia”,
ul. Wojska Polskiego 9, 66-300 Międzyrzecz
- Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Jutrzenka”,
ul. Spokojna 6, 66-300 Międzyrzecz
- Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Przedszkole językowe Złota Rybka”,
ul. Trzcielska 32, Bobowicko
- Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy Dwór” Robert Ziębakowski”,
ul. Poznańska 79, 66-300 Międzyrzecz
- Niepubliczne Przedszkole „Bocianie Gniazdo”,
ul. Świerczewskiego 49, 66-300 Międzyrzecz.

9. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Działalność kulturalną w gminie prowadzi Międzyrzecki Ośrodek Kultury (MOK), zatrudniający 19 pracowników. Zajmuje się on upowszechnianiem kultury w zakresie profesjonalnym i amatorskim w różnych formach oraz edukacją kulturalną, m.in. oferując uczestnictwo w sekcjach i kołach zainteresowań.

W ramach Międzyrzeckiego Ośrodka Kultury działają następujące placówki:

- dom kultury,
- biblioteka,
- 4 filie biblioteczne,
- kino.

Zadaniem Międzyrzeckiego Ośrodka Kultury jest podejmowanie działań na rzecz rozwoju aktywności kulturalnej mieszkańców gminy w różnym wieku. Cel ten realizowany jest poprzez szereg różnego rodzaju przedsięwzięć: organizację imprez kulturalnych, nawiązywanie współpracy z agencjami estradowymi, teatrami, filharmoniami czy organizację seansów filmowych.

W ramach działalności twórczej realizowane jest kształcenie artystyczne dzieci, młodzieży i dorosłych w klubach, sekcjach i kołach zainteresowań. Działają:

- sekcja taneczna (Klub Tańca Towarzyskiego FAN DANCE, Studio Tańca GOLD);
- sekcja teatralna (Teatr dla dorosłych A CO MI TAM);
- sekcja fotograficzna dla młodzieży;
- sekcja plastyczna dziecięca i młodzieżowa;
- sekcja szachowa dla dzieci, młodzieży i dorosłych

MOK organizuje seanse filmowe, prowadzi też lekcje edukacji filmowej. Ośrodek jest miejscem prezentowania wystaw okresowych. W ramach działającego w MOK Uniwersytetu Trzeciego Wieku prowadzone są zajęcia taneczne, literackie, plastyczne oraz nauka języków obcych dla osób starszych. W MOK odbywają się także różnego rodzaju kursy, warsztaty, organizowane są również plenery artystyczne.

Na terenie Gminy Międzyrzecz odbywają się cykliczne imprezy, które cieszą się dużym zainteresowaniem mieszkańców:

- Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Spotkania Grup Kolędniczych i Jasełkowych, prezentacje rejonowe,
- Koncert z okazji Dnia Babci i Dziadka w wykonaniu dzieci z sekcji MOK,
- Turnieje Tańca Towarzyskiego Grand Prix KTT Fan Dance,
- Eliminacje Gminne i Powiatowe Lubuskiego Konkursu Recytatorskiego,
- Ferie zimowe dla dzieci i młodzieży z terenu gminy,
- Wielki Koncert „Na Swojską Nutę” – radiowa lista przebojów,
- Ogólnopolski Konkurs Recytatorski – eliminacje powiatowe,
- Gminny Dziecięcy i Młodzieżowy Festiwal Piosenki,
- Powiatowy Młodzieżowy Festiwal Piosenki,
- Prezentacje Powiatowe Dziecięcych Zespołów Teatralnych PRO ARTE,
- Prezentacje Powiatowe Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tanecznych PRO ARTE,
- Festyn Majowy,
- Dni Międzyrzecza,
- Muzyczne Spotkania z Folklorem,
- Warsztaty artystyczne i zajęcia podczas wakacji dla dzieci i młodzieży,
- Festyny wakacyjne,
- Kino plenerowe „Pod Gwiazdami”,
- „Pożegnanie Lata”,
- Dożynki Gminne,
- Święto Obry,

- Lubuskie Dni Seniora,
- Obchody Święta Niepodległości,
- Mikołajki dla dzieci,
- Wigilia dla mieszkańców gminy.

Ożywioną działalność kulturalną prowadzi działająca w strukturze MOK biblioteka, która wraz z filiami w Kaławie, Kursku, Bukowcu i Bobowicku zatrudnia 16 pracowników. Warto zaznaczyć, że oprócz książek i czasopism biblioteka posiada i udostępnia obszerny zbiór książki mówionej. Obok biblioteki MOK w gminie funkcjonuje również biblioteka garnizonowa, z oferty której korzysta 551 czytelników. Poniższa tabela przedstawia dane adresowe funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych.

Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2012 roku.

Nazwa placówki	adres placówki
Międzyrzecki Rejon Umocniony – Muzeum Fortyfikacji i Nietoperzy w Pniewie	Pniewo 1 66-300 Międzyrzecz
Muzeum Ziemi Międzyrzeckiej im. Alfa Kowalskiego	ul. Podzamcze 2 66-300 Międzyrzecz
Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia	os. Centrum 10, 66-300 Międzyrzecz
Biblioteka	ul. Wojska Polskiego 66-300 Międzyrzecz
Stowarzyszenie KONTAKT	ul. Konstytucji 3 Maja 30, 66-300 Międzyrzecz
Klub Seniora	ul. Wesoła 1 66-300 Międzyrzecz
Uniwersytet Trzeciego Wieku	ul. Konstytucji 3 Maja 30 66-300 Międzyrzecz
Międzyrzecki Ośrodek Kultury	ul. Konstytucji 3 Maja 30 66-300 Międzyrzecz

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Międzyrzeczu.

10. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również kształtuje jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Instytucją, która w gminie Międzyrzecz realizuje zadania w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji jest Międzyrzecki Ośrodek Sportu i Wypoczynku. W ramach prowadzonej działalności Ośrodek organizuje zajęcia sportowo-rekreacyjne i zarządza infrastrukturą sportowo-rekreacyjną gminy, na którą składają się następujące obiekty:

- Hala Widowiskowo-Sportowa, os. Kasztelańskie 8a, Międzyrzecz;
- Stadion Miejski im. dr Adama Szantruczka, ul. Mieczysława Mikuły 1, Międzyrzecz;
- Pływalnia Miejska „Kasztelanka”, os. Kasztelańskie 8b, Międzyrzecz;
- Ośrodek Wypoczynkowy „Głębokie”, Głębokie 1, Międzyrzecz.

W gminie funkcjonują także kluby sportowe, których oferta adresowana jest do osób dorosłych, jak również dzieci i młodzieży. Są to:

- MKS Orzeł Międzyrzecz – męski klub piłkarski;
- KS Orzeł Międzyrzecz – męski klub siatkarski;
- MKT Tenis Club Poland – Orzeł Międzyrzecz – męski i żeński klub tenisowy;
- MSBS Międzyrzecz – męski klub brydża sportowego;
- MTB MOSiW Międzyrzecz – Międzyrzecki Klub Rowerzystów;
- UKS Kasztelan Międzyrzecz;
- UKS Gimnazjum 1 Międzyrzecz;
- UKS Orliki Międzyrzecz;
- UKS Trójka Międzyrzecz;
- UKS Dowbor Międzyrzecz.

11. TURYSTYKA

Gmina Międzyrzecz położona jest u ujścia Paklicy i Obry – w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego, w północno-zachodniej części Niziny Wielkopolskiej, na obszarze Pojezierza Lubuskiego i Bruzdy Zbąszyńskiej. Jej teren jest bardzo atrakcyjny turystycznie. Atutami gminy są: czyste powietrze oraz urzekające widoki krajobrazowe. Na terenie gminy częściowo znajduje się rezerwat przyrody Nietoperek ustanowiony w 1980 roku na powierzchni 2,5 ha dla ochrony miejsc zimowania i rozrodu wielogatunkowej kolonii nietoperzy.

Do atrakcji turystycznych zaliczają się również zabytki architektury świeckiej i sakralnej, wśród których należy wymienić:

- ruiny zamku królewskiego Kazimierza Wielkiego w Międzyrzeczu – średniowieczna twierdza obronna z II połowy XIV w. otoczona parkiem założonym w XIX w.;
- Muzeum w Międzyrzeczu z ekspozycjami: archeologiczną, historyczną, artystyczną i etnograficzną, zlokalizowane w dawnej rezydencji starostów międzyrzeckich z 1719 r. i oficynie dworskiej z początku XVIII w.;
- Ratusz w Międzyrzeczu wzniesiony mocą przywileju Stefana Batorego z 1581 r., odbudowany po pożarze w 1813 r. w stylu klasycystycznym z neogotyckim hełmem wieży zegarowej;
- Kościół późnogotycki p.w. św. Jana Chrzciciela w Międzyrzeczu z końca XV w.;
- Kościół pod wezwaniem św. Wojciecha w Międzyrzeczu wzniesiony w 1834 roku;
- Cerkiew Świętych Cyryla i Metodego w Międzyrzeczu – dawny zbór luterkański z XIX w.;
- Synagoga klasycystyczna w Międzyrzeczu, zbudowana w latach 1825-1827;
- Wieża ciśnień w Międzyrzeczu budowana w 1914 r.;
- Lubuskie Muzeum Pożarnictwa w Kęszycy Leśnej;
- Międzyrzecki Rejon Umocniony.

Zważywszy na walory krajobrazowe i przyrodnicze – lasy, jeziora, wśród których największe i najbardziej znane jest Jezioro Głębokie (112 ha) – Gmina Międzyrzecz przykłada dużą wagę do rozwoju turystyki, upatrując w tym szansę na ożywienie gospodarcze i stworzenie nowych miejsc pracy. Na obszarze gminy stworzona została baza noclegowo-turystyczna, obejmująca hotele, zajazdy, pensjonaty i gospodarstwa agroturystyczne.

Promocji gminy poza granicami kraju służy współpraca z gminami partnerskimi: Haren w Dolnej Saksonii, Vlagtwedde w Holandii i Andresy we Francji. Owocem porozumień międzynarodowych są m.in.: spotkania harcerzy i skautów, współpraca klubów AA, udział grup artystycznych podczas świąt w miastach partnerskich, projekty o współpracy wśród dzieci i młodzieży uczącej się. Działania te zostały docenione przez Parlament Europejski i Światową Federację Miast Bliźniaczych, która przyznała Gminie Międzyrzecz „Złotą Gwiazdę Partnerstwa”.

12. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do edukacji, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Międzyrzecz została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowo-wychowawczych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono 9 ankiet wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów z następujących placówek oświatowo-wychowawczych:

- Szkoła Podstawowa w Kaławie, Kaława 92, 66- 300 Międzyrzecz,
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Powstańców Wielkopolskich, ul. Mickiewicza 5, 66-300 Międzyrzecz,
- Szkoła Podstawowa w Bukowcu, Bukowiec 61, 66-300 Międzyrzecz,
- Szkoła Podstawowa nr 4, ul. Długa 102, 66-300 Międzyrzecz,
- Gimnazjum nr 2, im. Adama Mickiewicza, ul. Edukacji Narodowej 1, 66-300 Międzyrzecz,
- I Liceum Ogólnokształcące im. H. Świącickiego, ul. Staszica 22b, 66-300 Międzyrzecz,
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. Stanisława Staszica, ul. Libelta 4, 66-300 Międzyrzecz,
- Zespół Szkół Budowlanych, ul. Marcinkowskiego 26, 66-300 Międzyrzecz,
- Zespół Szkół, Centrum Kształcenia Rolniczego im. Zesłańców Sybiru w Bobowicku, ul. Międzyrzecka 7a, 66-300 Międzyrzecz.

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie 9 placówek umożliwia dostęp do pedagoga, pięć placówek gwarantuje opiekę logopedy, cztery placówki zapewniają opiekę pielęgniarki, dwie zatrudniają psychologa, a w jednej jest doradca zawodowy. Sześć szkół prowadzi dożywianie uczniów. Siedem placówek daje możliwość korzystania z sali gimnastycznej, natomiast w każdej jest dostęp do Internetu. W trzech szkołach funkcjonują klasy integracyjne.

Przedstawiciele dwóch placówek (Zespołu Szkół Ekonomicznych i Zespołu Szkół Budowlanych) zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia, na które wpływ ma niezadowalającą komunikacja autobusowa na terenie gminy i z sąsiednimi gminami – zbyt małą liczbą kursów ogranicza uczniom możliwość korzystania z pełnej oferty edukacyjnej.

Wszystkie szkoły oferują zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać zróżnicowanych tematycznie kół zainteresowań, m.in. polonistycznych, matematycznych, historycznych, informatycznych, z języków obcych, plastycznych, artystycznych, tanecznych,

redakcyjnych, muzycznych i sportowych, a także warsztaty ortograficzne, kursy (ECDL, EBCL itp.) realizowane w ramach projektów unijnych. Siedem placówek prowadzi zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W ośmiu placówkach (oprócz Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego) prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, do których zaliczają się: zajęcia wyrównawcze (realizowane przez 5 placówek), korekcyjno-kompensacyjne (3), rewalidacyjne (4), logopedyczne (6), socjoterapeutyczne (4), psychoterapeutyczne (3), arteterapeutyczne (Szkoła Podstawowa nr 4), treningi zachowań dla uczniów z problemami emocjonalnymi i dostosowawczymi (Gimnazjum nr 2). Prowadzone jest także nauczanie indywidualne.

Problemy dotyczące uczniów i ich rodzin

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, na dwa sposoby, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na ubóstwo i bezrobocie pociągające za sobą skutki dwojakiego rodzaju. w pierwszym przypadku trudna sytuacja materialna wiąże się również z występującymi w domu dysfunkcjami, takimi jak niewydolność wychowawcza, brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem, uzależnienia, w szczególności alkoholizm rodziców. Z kolei w drugim przypadku brak pracy zmusza niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy tzw. eurosieroctwa (wskazane przez 6 placówek). W obu sytuacjach nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ich ogólną konsekwencją jest pozostawienie dziecka bez odpowiedniej opieki, co sprzyja szerzeniu się zachowań negatywnych (sięganie po używki, dziedziczenie ubóstwa, brak motywacji i ambicji życiowych, stosowanie i zagrożenie przemocą).

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, respondenci stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy.

Rodzaj nieakceptowalnych zachowań i zjawisk patologicznych	Liczba placówek, w których stwierdzono występowanie	Liczba ujawnionych przypadków	Liczba placówek, w których nie występuje
sięganie po alkohol	8	86	1
sięganie po narkotyki	2	7	7
palenie papierosów	8	275	1
ucieczki z domu	2	3	7
kradzieże	5	6	4
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	7	53	2
autoagresja	4	4	5
przestępczość ujawniona	4	7	5
niszczenie mienia szkolnego	3	6	6
udział w grupach negatywnych	1	1	8
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	7	24	2
przemoc w rodzinie	6	6	3
zaniedbanie dziecka w rodzinie	8	54	1
wykorzystywanie seksualne	1	1	8

Źródło: Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie po używki, przede wszystkim papierosy i alkohol, zaniedbanie dziecka w rodzinie, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, przemoc w rodzinie.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej podkreślali potrzebę wnikliwego zbadania sytuacji rodzinnej, w szczególności pod kątem występowania ubóstwa, uzależnień i przemocy, a także wypełnianiu przez rodziców funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W tym kontekście zwracali uwagę na konieczność zdiagnozowania wpływu postaw rodzicielskich na zachowanie dzieci i młodzieży. Ankietowani uznali również za wskazane przyjrzenie się sposobom spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz zdiagnozowanie ich oczekiwań w tym zakresie. Jedna placówka (Gimnazjum nr 2) przeprowadza na bieżąco badania ankietowe wśród rodziców i uczniów, identyfikując występujące problemy.

Działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę zintensyfikowania działalności prowadzonej w ramach szkolnych programów wychowawczych i profilaktycznych (np. warsztatów psychologicznych służących profilaktyce zdrowotnej i profilaktyce uzależnień, przeciwdziałaniu agresji, wychowaniu seksualnemu, cyberprzemocy, wspomaganie działań wychowawczych w rodzinach, pogadanek edukacyjnych, spotkań z przedstawicielami Policji i innych służb). Wskazano również potrzebę zwiększenia monitoringu w placówkach, aby skutecznie sprawować kontrolę i przeciwdziałać zachowaniom negatywnym.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

W opinii przedstawicieli siedmiu ankietowanych placówek, współpraca nauczycieli z rodzicami jest zadowalająca. Szkoły, w których ta współpraca nie jest zadowalająca (Szkoła Podstawowa nr 4 i Zespół Szkół Ekonomicznych), wskazały jako przyczynę tej sytuacji niską frekwencję rodziców na wywiadówkach, spowodowaną przede wszystkim problemami komunikacyjnymi (brak połączeń, brak środków finansowych na dojazd).

W ramach współpracy z rodzicami odbywają się zebrania, konsultacje, spotkania indywidualne, lekcje otwarte i zajęcia warsztatowe. Współpraca ta obejmuje również udział rodziców w imprezach okolicznościowych, uroczystościach oraz innych przedsięwzięciach realizowanych przez szkoły, a także pomoc wychowawczą.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele sześciu badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Dwie placówki (Szkołą Podstawowa w Kaławie i Zespół Szkół Budowlanych) nie wyraziły swojego zdania w tej kwestii, a jedna ze szkół (Szkoła Podstawowa nr 4) nie jest z tej współpracy zadowolona. Wśród podmiotów, z którymi placówki współpracowały, wymieniono: Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Urząd Miejski, Komendę Powiatową Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sanepid, Bibliotekę Publiczną, parafie oraz organizacje pozarządowe.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Postulat ten dotyczył głównie organizowania zajęć pozalekcyjnych, w tym wyrównawczych oraz wypoczynku w okresie wakacji i ferii zimowych.

Ankietowani wskazali na konieczność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych dzieci i młodzieży, do których zaliczyli m.in. potrzebę poczucia bezpieczeństwa. Ankietowani wskazali również na potrzebę dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich, m.in. w formie dofinansowania wyjazdów szkolnych oraz zakupu podręczników. Zwracano też uwagę na kwestię poprawy organizacji dojazdu uczniów do szkół.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy zwrócili szczególną uwagę na potrzebę monitorowania sytuacji rodzin. Wskazywali na możliwość zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, m.in. poprzez udostępnianie bazy lokalowej na zajęcia pozalekcyjne, czy też organizowanie wyjazdów turystycznych. Respondenci postulowali polepszenie współpracy z innymi instytucjami oraz zaangażowanie placówek w realizację ogólnopolskich akcji promujących zachowania pożądane, a także pedagogizację rodziców.

13. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowe żywienie, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Międzyrzecz funkcjonują zakłady opieki zdrowotnej, m.in. : Szpital Międzyrzecki Spółka z o.o. Na terenie gminy znajduje się Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyrzeczu. W gminie działa około 30 prywatnych praktyk lekarskich. Mieszkańcy gminy mają możliwość zaopatrywania się w leki w około 10 aptekach.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie.

W poniższych tabelach przedstawiono dane za 2012 rok uzyskane z Samodzielnego Publicznego ZOZ w Międzyrzeczu.

Tabela 18. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2012 roku.

Rodzaj schorzenia	Liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
niedokrwistość	2
choroby tarczycy	3
otyłość	5
upośledzenie umysłowe	1
padaczka	3
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	8
alergia-dychawica oskrzelowa	13
alergie pokarmowe	2
alergie skórne	1
zniekształcenia kręgosłupa	3
choroby układu moczowego	1
wady rozwojowe układu krążenia	3

Źródło: Dane Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Międzyrzeczu.

Tabela 19. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2012 roku.

Rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	4
choroby tarczycy	11
cukrzyca	19
w tym: leczenie insuliną	5
niedokrwistość	2
choroby obwodowego układu nerwowego	51
choroby układu krążenia	84
w tym: choroba nadciśnieniowa	37
niedokrwienność serca (w tym przebyty zawał serca)	36 (5)
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	20
przewlekłe choroby układu trawiennego	64
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	36
inne schorzenia wymagające opieki czynnej	56

Źródło: Dane Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Międzyrzeczu.

Jak wynika z przedstawionych zestawień, w grupie osób do 18 roku życia najczęściej stwierdzano: alergię-dychawicę oskrzelową (13), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (8) oraz otyłość (5). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (84 osoby), przewlekłymi chorobami układu trawiennego (64), chorobami obwodowego układu nerwowego (51) oraz innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej (56).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. W 2012 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego „Szpitala Międzyrzeckiego” zostało objętych 55 dzieci do lat 3, w tym 41 dzieci do 1 roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 51 spośród 54 dzieci i młodzieży do lat 19 objętych programem badań profilaktycznych. „Szpital Międzyrzecki” nie prowadził profilaktycznych wizyt położnych i pielęgniarek środowiskowych u dzieci do lat 3 ze względu na to, iż nie zatrudniał położnych i pielęgniarek środowiskowych. Kadre podstawowej opieki zdrowotnej stanowiło 12 lekarzy (w tym 3 pediatrów) i 1 pielęgniarka.

Należy zaznaczyć, że przedstawione do analizy informacje nie obejmują danych o działalności dwóch niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej funkcjonujących w gminie.

Ze względu na nieposiadanie pełnych danych, trudno jednoznacznie wnioskować na temat kondycji zdrowotnej mieszkańców gminy, niemniej, planując w przyszłości wszelkie przedsięwzięcia prozdrowotne, należy uwzględnić dominujące schorzenia w obrębie poszczególnych grup wiekowych.

14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość. Choć stanowi margines życia społecznego, może mieć wpływ na kształtowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu. Według danych Komendy Powiatowej Policji w Międzyrzeczu na terenie gmin Międzyrzecz, Pszczew i Trzciel w 2012 roku stwierdzono ogółem 2067 przestępstw, wśród których najwięcej (719) było przestępstw przeciwko mieniu.

Do najczęściej popełnianych należały także przestępstwa o charakterze gospodarczym (247), przestępstwa drogowe (220), kradzież rzeczy (209) i prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym (205). Osoby nieletnie w wieku 13-17 lat były najczęściej sprawcami przestępstw przeciwko mieniu (41) oraz kradzieży z włamaniem (15), przestępstw narkotykowych (13) i kradzieży rzeczy (12). Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 20. Przepięstwa popełnione na obszarze działania Komendy Powiatowej Policji w Międzyrzeczu w 2012 roku.

Kategoria przępstwa	przępstwa stwierdzone	podejrzani	w tym osoby nieletnie (w wieku 13-17 lat)
przępstwa dotyczące uszczerbku na zdrowiu	16	7	2
bójka	12	22	6
kradzież rzeczy	209	64	12
kradzież samochodu	17	2	1
kradzież z włamaniem	158	40	15
rozbój	19	7	3
uszkodzenie rzeczy	70	22	8
przępstwa przeciwko mieniu	719	189	41
przępstwa narkotkowe	185	52	13
przępstwa o charakterze gospodarczym	247	35	0
przępstwa drogowe	220	204	1
prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwym	205	191	1

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Międzyrzeczu.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Według danych na koniec 2012 roku na terenie gminy Międzyrzecz kuratorzy rodzinni wykonywali 38 orzeczeń dotyczących ograniczenia władzy rodzicielskiej przez nadzór kuratora (61 rodziców i 73 osoby małoletnie). Kuratorzy rodzinni prowadzili również 36 nadzorów nad nieletnimi. Kuratorzy dla dorosłych prowadzili natomiast dozór kuratorski, wykonując 6 orzeczeń z art. 207 par. 1 kk (przemoc w rodzinie).

15. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach

zmiernych do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiania im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Międzyrzecz wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) w Międzyrzeczu. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o dodatkach mieszkaniowych, ustawa o dodatku energetycznym.

Na koniec 2012 roku kadrę OPS-u stanowiło 39 osób, w tym: 2 osoby na stanowiskach kierowniczych, 11 pracowników socjalnych, 6 pracowników świadczących usługi opiekuńcze oraz 20 innych pracowników. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 21. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku.

Rodzaj stanowiska	liczba etatów	postulowana liczba dodatkowych etatów
kadra kierownicza	2	–
pracownicy socjalni	11	2
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	6	2
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	1
pozostali pracownicy	20	–

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2012 roku wymóg ten nie był do końca spełniony w Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu, gdyż na 1 pracownika socjalnego przypadało 2234 mieszkańców.

Tabela 22. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku.

Rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	2	7
	wyższe niekierunkowe	–	–

	średnie kierunkowe		–	4
	średnie niekierunkowe		–	–
	zawodowe i niższe		–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	2	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadana	–	4
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

Na koniec 2012 roku 2 osoby stanowiące kadre kierowniczą i 7 pracowników socjalnych posiadało wykształcenie wyższe kierunkowe, a 4 pozostałych pracowników socjalnych wykształcenie średnie kierunkowe. Kadra kierownicza legitymowała się specjalizacją z zakresu organizacji pomocy społecznej, a 4 pracowników specjalizacją I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

Prawo do wsparcia udzielanego przez OPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w analizowanym okresie było ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe obowiązuje również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych.

W analizowanym na potrzeby niniejszego dokumentu okresie zasiłek rodzinny przysługiwał, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał 539 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekraczał 583 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługiwały z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań OPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i jednostkami organizacyjnymi gminy, sołectwami, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy i integracji społecznej oraz wsparcia rodziny.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych wydatkowanych przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012.

Tabela 23. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012.

Wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ogółem	8 934 915	8 794 334	8 988 367
w tym na świadczenia pomocy społecznej	3 396 760	3 436 187	3 727 443
w tym na świadczenia rodzinne	5 538 155	5 358 147	5 260 924
na zadania własne gminy	3 367 960	3 399 087	3 676 557
na zadania zlecone gminie	5 566 955	5 395 247	5 311 810

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

W latach 2010-2012 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy kształtowała się na podobnym poziomie. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków stałych i posiłku.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2010-2012.

Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1 301	1 225	1 248
liczba rodzin	1 020	960	982
liczba osób w rodzinach	2 202	2 027	2 055
udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	9,0%	8,2%	8,4%

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012 ulegała wahaniom (2202 w 2010 r., 2027 w 2011 r., 2055 w 2012 r.). Zmieniał się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (9,0% w 2010 r., 8,2% w 2011 r., 8,4% w 2012 r.).

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2012 roku.

Tabela 25. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2012 roku.

wiek odbiorców	liczba osób	rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
0-16 lat	502	pracuje	126
17-21 lat	100	pracuje dorywczo	129
22-30 lat	172	nie pracuje	263
31-40 lat	240	studiuje/uczy się	39
41-50 lat	196	na rencie	94
51-60 lat	242	na emeryturze	57
61-70 lat	102	na zasiłku dla bezrobotnych	48
71 lat i więcej	40	bezrobotny bez prawa do zasiłku	487

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2012 roku wykazała, że największe grupy stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (502 osób) oraz osoby w wieku 31-40 lat (240 osoby) i 51-60 lat (242 osób). Ci z najmłodszych, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku w szkołach.

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejsze grupy w 2012 roku stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku (487 osób) oraz niepracujące (263 osób).

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w 2012 roku stanowiły rodziny charakteryzujące się niskim poziomem dochodów, wynikającym z bezrobocia. Pochodzące z nich dzieci, z racji trudności materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012.

Powód przyznania pomocy		liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
		2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ubóstwo		1 020	599	570	2 202	1 425	1 330
bezdomność		43	38	28	45	40	30
potrzeba ochrony macierzyństwa		34	33	54	131	162	276
bezrobocie		657	532	532	1 650	1 337	1 236
niepełnosprawność		235	182	184	325	238	241
długotrwała lub ciężka choroba		505	381	376	994	724	703
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego		148	101	99	521	332	317
w tym	rodziny niepełne	116	83	86	327	238	242
	rodziny wielodzietne	43	20	10	207	118	62
przemoc w rodzinie		7	8	42	14	22	144
alkoholizm		36	23	32	50	31	51
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego		10	6	6	16	6	6
sytuacja kryzysowa		0	3	3	0	7	3

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

W latach 2010-2012 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo i bezrobocie. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z powodu ubóstwa z roku na rok zmniejszała się (2202 w 2010 r., 1425 w 2011 r., 1330 w 2012 r.), natomiast liczba osób, które korzystały ze wsparcia z powodu braku pracy wynosiła: 1650 w 2010 r., 1337 w 2011 r., 1236 w 2012 r. Znaczącymi przyczynami udzielania pomocy były także: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz długotrwała lub ciężka choroba. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez OPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2010-2012.

Formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
pieniężna	1 442	1 355	1 327	1 416	1 355	1 314	3 003	2 800	2 660
rzeczowa	354	366	363	242	243	232	769	747	715
praca socjalna	X	X	X	1 020	960	982	2 202	2 027	2 055
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	17	0	0	32

schronienie	8	7	4	8	7	4	8	7	4
usługi opiekuńcze	31	34	30	31	34	30	31	34	30
sprawienie pogrzebu	11	4	8	11	4	8	11	4	8

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

W latach 2010-2012 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była pomoc finansowa, głównie w postaci zasiłków celowych oraz stałych. Duże znaczenie miała także pomoc rzeczowa udzielana przede wszystkim w postaci posiłku.

Ważną formą wsparcia beneficjentów była również praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej. Wśród form pomocy świadczonej przez Ośrodek znalazły się również usługi opiekuńcze. Natomiast do domów pomocy społecznej były kierowane osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności.

W analizowanym okresie Ośrodek realizował także liczne działania i projekty mające na celu poprawę jakości pomocy udzielanej mieszkańcom.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. Do świadczeń tych należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie za 2012 rok przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 roku.

Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	1 332	15 858	1 375 117
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	77	77	77 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	44	533	208 681
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	88	1 049	186 410
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	193	2 310	184 800
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	101	1204	93 600

dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	939	939	93 900
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	117	1 167	65 870
zasiłek pielęgnacyjny	1 016	12195	1 865 835
świadczenie pielęgnacyjne	143	1716	884 711
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	225	225	225 000
razem	4 265	37 273	5 260 924

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

Najczęściej OPS wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, a także podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i utrzymywaniu niezbędnej infrastruktury socjalnej. W analizowanym okresie lat 2010-2012 Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu prowadził Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) – placówkę wsparcia dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznego oraz noclegownię przeznaczoną dla osób bezdomnych, opuszczających zakłady karne, zagrożonych eksmisją. W 2012 roku z pomocy udzielanej przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Międzyrzeczu skorzystały 22 osoby, natomiast 2 oczekiwały na miejsce. Z kolei z noclegowni w 2012 roku skorzystało 16 osób. Od 1 stycznia 2014 roku ŚDS nie funkcjonuje już w strukturach OPS, ponieważ stał się samodzielną jednostką.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2010-2012 mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa była realizowana przez Biuro Obsługi Funduszu Alimentacyjnego działające w strukturach Urzędu Miejskiego w Międzyrzeczu. Zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów pomoc ta była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych oraz dzieciom wychowywanym przez rodziców pozostających w separacji lub będących w trakcie rozwodu. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	248	242	247
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	2 979	2 908	2 973
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	916 351	970 838	1 022 085

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

Liczba mieszkańców gminy, którym przyznano świadczenie alimentacyjne w trakcie analizowanych lat 2010-2012 nie ulegała większym zmianom (od 248 w 2010 r. do 247 w 2012 r.), także liczba wypłaconych świadczeń utrzymywała się na podobnym poziomie (2979 w 2010 r., 2908 w 2011 r., 2973 w 2012 r.). Sukcesywnie jednak zwiększała się wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (916351 zł w 2010 r., 970838 zł w 2011 r., 1022085 zł w 2012 r.).

Na terenie gminy Międzyrzecz poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej funkcjonują również jednostki pomocy społecznej prowadzone przez powiat międzyrzecki, z których wsparcia mogą korzystać mieszkańcy gminy. Należy do nich Dom Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. W 2012 roku przebywało w DPS 38 podopiecznych, a 5 osób oczekiwało na miejsce, przy czym przybliżony czas oczekiwania wynosił 8 miesięcy. Przy Domu Pomocy Społecznej funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej, który w 2012 roku miał 30 stałych uczestników. Jednostkami prowadzonymi przez powiat są również: Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Międzyrzeczu oraz Jednostka Poradnictwa Specjalistycznego. Mieszkańcy gminy Międzyrzecz mogą także korzystać ze wsparcia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Międzyrzeczu. Wybrane dane dotyczące działalności PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy Międzyrzecz w latach 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	1	4	35
liczba dzieci z gminy adoptowanych	1	0	4
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	13	13	13
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	7	8
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	64	59	55
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	19	23	29
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	31	26	25
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	8	6	7

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu.

W latach 2010-2012 do adopcji zgłoszono łącznie 40 dzieci z gminy a tylko 5 zostało adoptowanych. W każdym z omawianych lat w rodzinach zastępczych zostało umieszczonych po 13 dzieci z gminy. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczono 1 dziecko

w 2010 roku, 7 dzieci w 2011 roku, 8 dzieci w 2012 roku. Usamodzielniono 8 dzieci z gminy w 2010 roku, 6 w 2011 roku, 7 w 2012 roku.

Na terenie gminy oprócz rodzin zastępczych, jest również rodzina zastępcza pełniąca obowiązki pogotowia rodzinnego.

Działalnością w zakresie pomocy społecznej w gminie Międzyrzecz zajmują się również organizacje pozarządowe. W Międzyrzeczu działają: Parafialny Zespół Caritas przy parafii p.w. św. Jana Chrzciciela, który prowadzi świetlicę dla dzieci i klub dla młodzieży, a także Ośrodek Rejonowy Związku Lubuskich Organizacji Pozarządowych, oferujący wsparcie w zakresie specjalistycznego doradztwa.

Mieszkańcy gminy korzystają również z oferty jednostek wsparcia funkcjonujących poza gminą, m.in. Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wielkopolskim.

16. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Międzyrzecz uwzględniono dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku. Wtedy w gminie Międzyrzecz mieszkało 4114 osób niepełnosprawnych (2088 mężczyzn i 2026 kobiet), w tym 3447 osób niepełnosprawnych prawnie i 667 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 16,74%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2010-2012. Poniższa tabela przedstawia dane na ten temat.

Tabela 31. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2010-2012.

	2010	2011	2012
liczba rodzin	235	182	184
liczba osób łącznie w rodzinach	325	238	241
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	1,31%	0,96%	0,98%

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.

Z przedstawionych danych wynika, że w analizowanym okresie liczba rodzin w gminie, które korzystały z pomocy z powodu niepełnosprawności i jednocześnie łączna liczba osób w rodzinach objętych tym wsparciem zmalała w roku 2011 w stosunku do roku poprzedniego, nieznacznie ponownie wzrastając w roku 2012. Analogicznym zmianom ulegał udział tych osób w ludności gminy. Należy dodać, że w 2012 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu wypłacił 101 osobom 1204 świadczenia (na łączną wartość 93600 zł) w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie korzystają nie tylko z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej, mogą korzystać również m.in. ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się.

Poza instytucjonalnymi jednostkami pomocy społecznej, wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym świadczą także organizacje pozarządowe. Do tych organizacji, z których pomocy mogą korzystać osoby niepełnosprawne, zaliczają się: Międzyrzeckie Stowarzyszenie „Szansa” na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej oraz Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym w Międzyrzeczu.

17. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych

zaniedbujących obowiązków opieki następczej. Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

W gminie Międzyrzecz pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2010 roku OPS przyznał z powodu bezdomności wsparcie 43 rodzinom, w których było 45 osób, w następnym roku 38 rodzinom, w których było 40 osób, a w 2012 r. 28 rodzinom, w których było 30 osób. Pomoc ta przybierała różne formy. Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi także noclegownię w której schronienie w 2012 roku znalazło 16 osób.

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło: Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W celu skuteczniejszego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminowania ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Międzyrzecz w latach 2010-2012.

Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2010-2012.

Wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	475 570	385 000	448 058
na przeciwdziałanie narkomanii	29 000	42 000	18 000
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	16 430	85 000	76 000
razem	521 000	512 000	542 058

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Międzyrzeczu.

W 2010 roku wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień (alkoholowych i narkomanii) wynosiła 504570 zł, natomiast w roku następnym zmalała do 427000 zł, by w 2012 roku wzrosnąć do 466058 zł. W ramach tych środków na profilaktykę i rozwiązywanie problemów najczęściej przeznaczono w 2010 r. (ponad 475,5 tys. zł), a najmniej w 2011 r. (385000 zł). Z kolei na przeciwdziałanie narkomanii najczęściej wydatkowano w 2011 r. (42 tys. zł), a najmniej w 2012 r. (18 tys. zł). W analizowanym okresie środki finansowe przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie były największe w 2011 r. (85 tys. zł), a najmniejsze w 2010 r. (ok. 16,4 tys. zł). Ogólna kwota przeznaczona na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie była taka sama w latach 2010-2011 i wznosiła 521 tys. zł, natomiast w 2012 r. wzrosła do ponad 542 tys. zł.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Międzyrzecz oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2010-2012.

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	109	115	108
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	8	6	6
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	124	127	123
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	–	–	6
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	59	52	54
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	15	22	15
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	12	20	6
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	43	54	57
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	–	–	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	–	–	–

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Międzyrzeczu.

W latach 2010-2012 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie zmieniała się, osiągając najwyższą wartość w 2011 roku (115 w stosunku do 109 w 2010 i 108 w 2012 roku). Liczba przeprowadzonych w nich kontroli była z kolei najwyższa w 2010 roku (8), a w latach 2011-2012 uległa zmniejszeniu (do 6). Zmiana liczby punktów sprzedaży alkoholu w gminie wynikała po części z wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, których liczba w kolejnych latach zmieniała się od 124 w 2010 r., poprzez 127 w 2011 r. do 123 w 2012 r.).

W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, że w latach 2010-2012 organ wydający zezwolenie, czyli gmina, podjął 6 decyzji (wszystkie w 2012 r.) w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Natomiast nie wydano żadnej negatywnej opinii w sprawie wydania zezwolenia na ich sprzedaż.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W 2010 r. liczba osób nimi objętych wynosiła 15, w następnym roku wzrosła do 22, a w 2012 r. zmniejszyła się do 15. Zmieniała się również liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (od 12 w 2010 r., poprzez 20 w 2011 r., do 16 w 2012 r.).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w analizowanym okresie z roku na rok zwiększała się liczba osób dotkniętych tym problemem, z którymi kontaktowała się GKRPA: w 2010 roku były to 43 osoby, w 2011 roku 54, a w 2012 roku 57. GKRPA nie skierowała jednak żadnej osoby na terapię, nie złożyła również w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią inne jednostki i grupy wsparcia.

Na terenie gminy Międzyrzecz funkcjonuje Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Międzyrzeczu-Obrzycach, w którym m.in. funkcjonują: Poradnia Leczenia Uzależnień, Całodobowy Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu oraz Całodobowy Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych.

Ponadto działają grupy AA, grupa AL.-ANON, grupa AL.-ATEEN, stowarzyszenie abstynenckie (klub abstynenta), samopomocowa grupa DDA (dorosłe dzieci alkoholików), punkty konsultacyjne, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, schronisko dla ofiar przemocy w rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla ofiar

przemocy w rodzinie, grupa terapeutyczna dla dzieci – ofiar przemocy w rodzinie, świetlica realizująca program socjoterapeutyczny oraz świetlice realizujące program opiekuńczo-wychowawczy.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Międzyrzecz badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu anonimowej ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. burmistrza, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Miejskiego, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, Kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 20 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na walory turystyczne gminy, w tym dobre położenie geograficzne, czystość środowiska, bogactwo zasobów krajobrazowych, odpowiednie warunki do wypoczynku i turystyki.

Kolejnym atutem zauważonym przez mieszkańców była dobra sieć dróg i korzystne położenie komunikacyjne gminy, w stosunkowo niedużej odległości od granicy z Niemcami.

Mieszkańcy gminy wspominali także o dobrze rozwiniętej sieci placówek kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, w tym świetlic wiejskich, które oferują zadowalający poziom zajęć, możliwość rozwijania zainteresowań i aktywnego spędzania wolnego czasu. Mieszkańcy zwrócili także uwagę na Międzyrzecki Park Przemysłowy, którego funkcjonowanie sprzyja rozwojowi gminy.

Słabe strony gminy

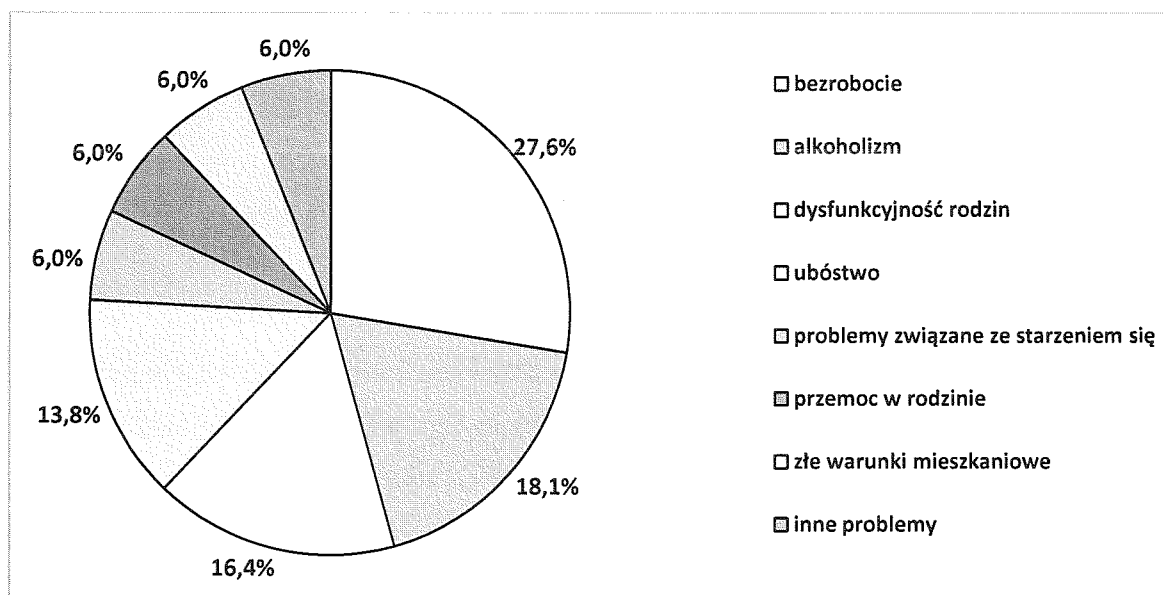
Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymieniano ubóstwo i bezrobocie, powodowane brakiem zakładów pracy i ośrodków przemysłowych w pobliżu miejsca zamieszkania. W tym kontekście respondenci

zwracali uwagę na zbyt niskie zarobki w zakładach pracy istniejących na terenie gminy, co powoduje wyjazdy osób młodych w poszukiwaniu pracy poza gminą (bardzo często poza krajem) i starzenie się społeczeństwa.

Kolejnym problemem, na który respondenci kładli szczególny nacisk, jest niewystarczająca komunikacja między poszczególnymi miejscowościami gminy oraz utrudnienia komunikacyjne związane z brakiem drugiego mostu na Odrze. Według ankietowanych do bolączek gminy zalicza się także brak współpracy między instytucjami w gminie.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy.

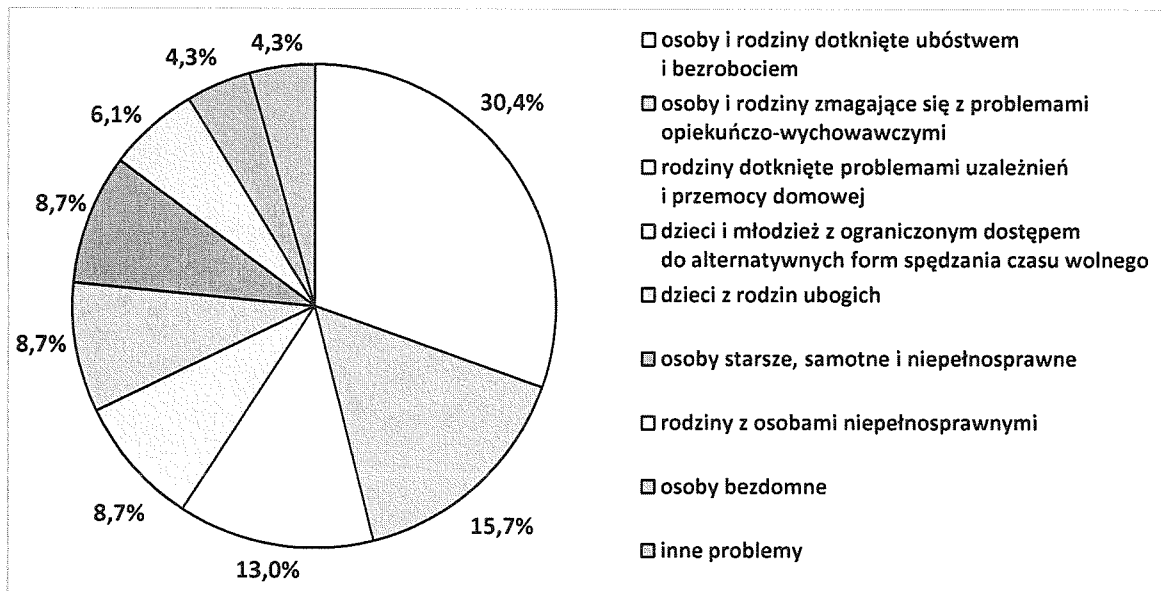

Źródło: Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (27,6%) i alkoholizm (18,1%). Szczególną uwagę zwrócili również m.in. na dysfunkcyjność rodzin (16,4%) oraz ubóstwo (13%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowani podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie.

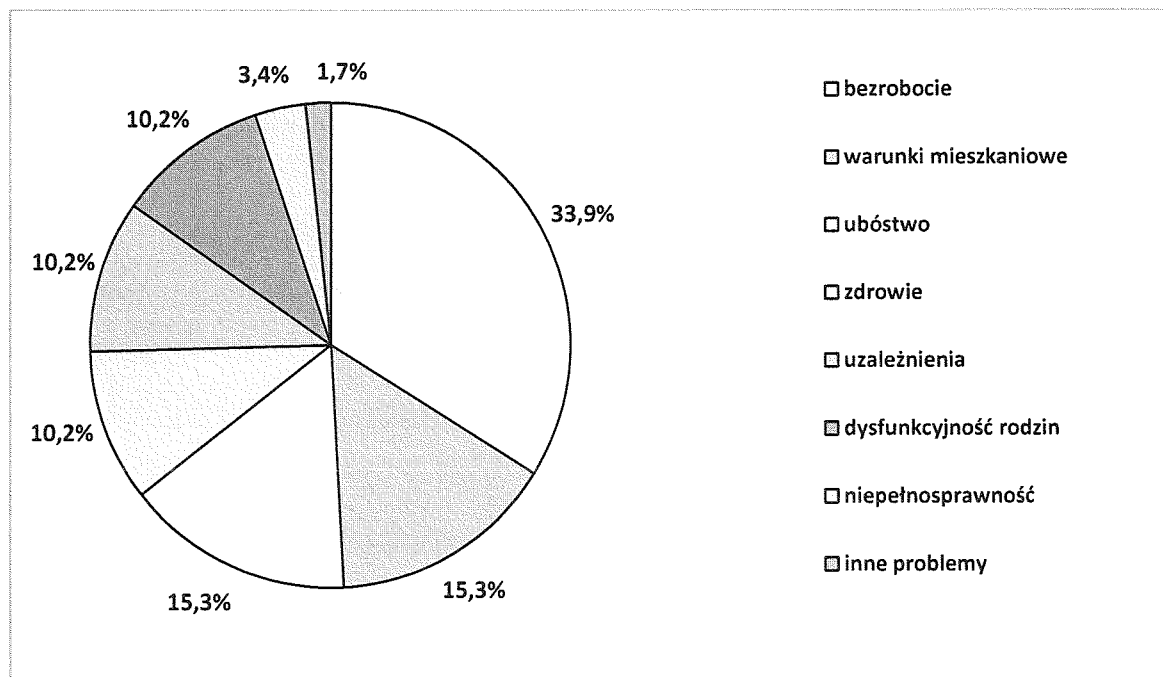

Źródło: Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że grupami, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem (30,4%) co stanowi zdecydowanie największą grupę osób. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali osoby i rodziny dotknięte problemami opiekuńczo-wychowawczymi (15,7%), osoby i rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (13%) oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego i dzieci z rodzin ubogich (po 8,7%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca.

Źródło: Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ponad jednej trzeciej ankietowanych (33,9%) oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie najmniej zadowolająca jest w obszarze bezrobocia. Wskazano również ubóstwo, warunki mieszkaniowe (po 15,3%), a także zdrowie, uzależnienia i dysfunkcyjność rodzin (po 10,2%) oraz niepełnosprawność (3,4%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na to pytanie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie oraz aktywizację osób bezrobotnych (m.in. poprzez organizację kursów i szkoleń umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji, świadczenie poradnictwa zawodowego, organizowanie prac interwencyjnych, możliwość podjęcia zatrudnienia sezonowego).

Za istotne uznali także kontynuowanie prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szczególnie kierowanej do dzieci i młodzieży), wsparcia dla rodzin wielodzietnych oraz wsparcia i pomocy wychowawczej dla rodzin dysfunkcyjnych.

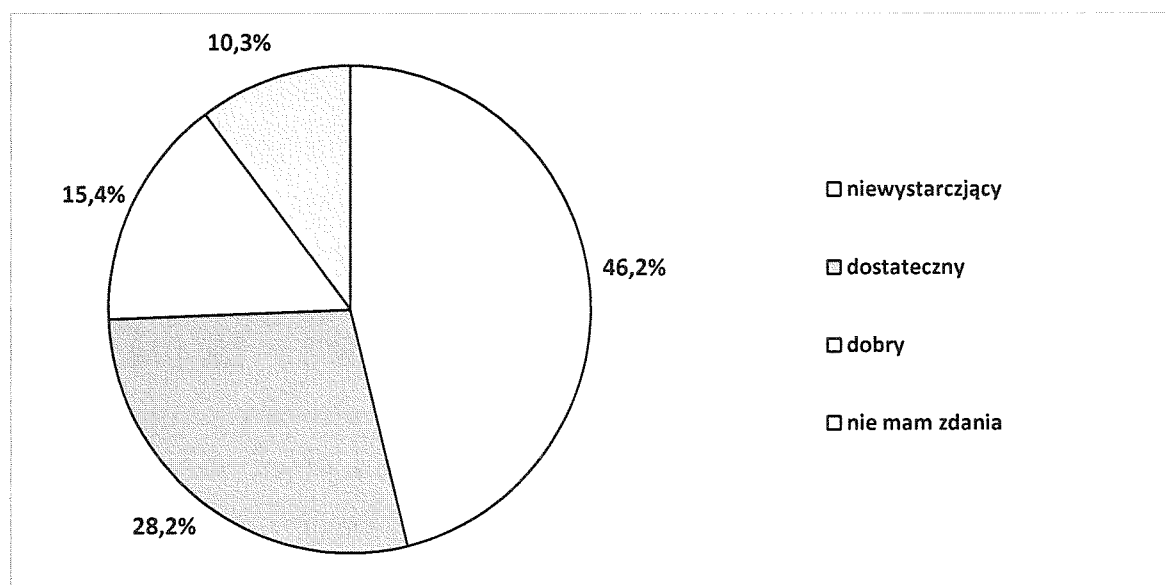
Do ważnych kwestii respondenci zaliczyli także potrzebę stałego monitorowania problemów społecznych występujących w gminie oraz interdyscyplinarnego i skoordynowanego ich rozwiązywania, a także poprawę efektywności funkcjonowania instytucji gminnych. Ankietowani zwrócili również uwagę na konieczność poprawy dostępności świadczeń zdrowotnych i opieki nad osobami starszymi. Ponadto wskazano potrzebę zwiększenia oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zapewnienie mieszkańcom możliwości korzystania z oferty placówek kulturalnych i rekreacyjnych.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. Największa liczba respondentów wskazała Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Urząd Miejski oraz Powiatowy Urząd Pracy. Ważną rolę do odegrania ankietowani przypisali również Policji, placówkom oświatowym, Starostwu Powiatowemu oraz organizacjom pozarządowym.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

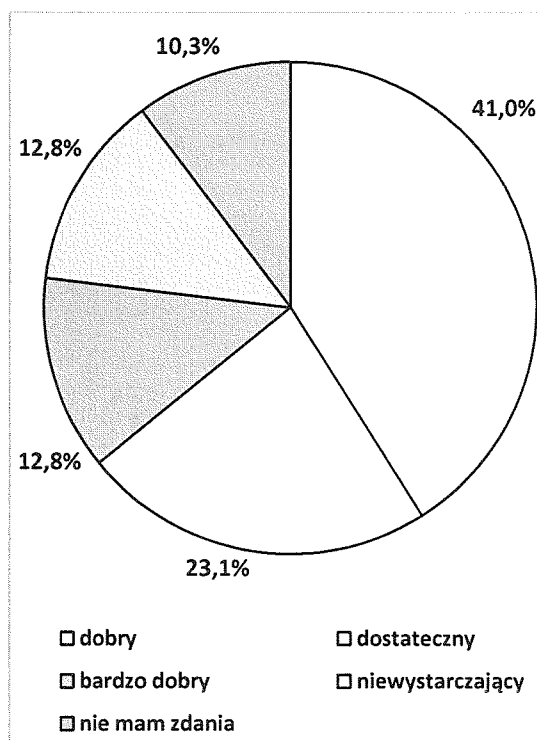
Źródło: Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Blisko połowa respondentów (46,2%) uznała dostępność placówek służby zdrowia za niewystarczającą, natomiast 18,2% mieszkańców oceniło ją jako dostateczną. Jednocześnie tylko 15,4% badanych stwierdziło, że jest ona dobra, a aż 10,3% nie ma zdania na ten temat.

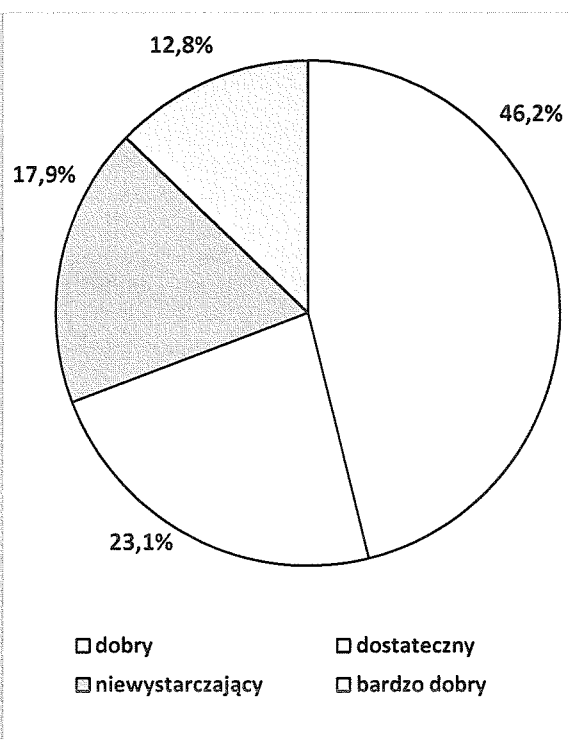
Do lekarzy, których w gminie brakuje bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: neurologa, kardiologa, okulistę, geriatrę, onkologa i ortopedę.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

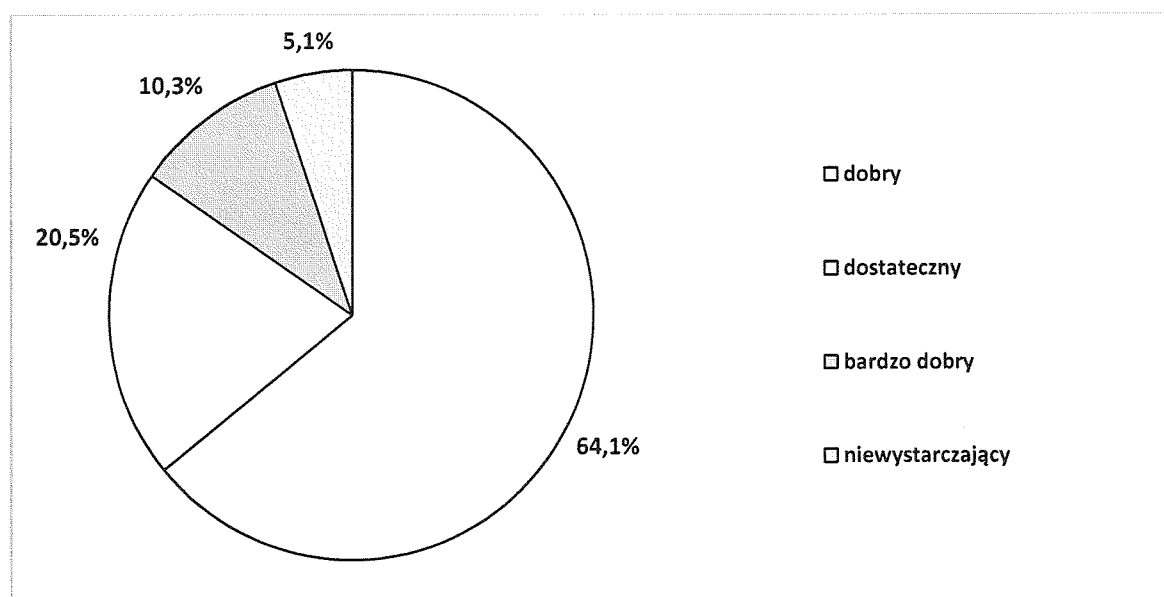
Źródło: Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największa liczba respondentów (41%) stwierdziła, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie jest dobry, a kolejne 23,1% uznało go za dostateczny. Jako bardzo dobry oceniło go 12,8% i dokładnie tyle samo uznało, że jest niewystarczający. Świadczy to o dużej rozbieżności w ocenach.

Oceniając dostępność placówek kulturalnych blisko połowa respondentów (46,2%) odpowiedziała, że dostęp do placówek kulturalnych w gminie jest dobry. Jako dostateczny oceniło go 23,1%, natomiast 17,9% uznało go za niewystarczający, a za bardzo dobry 12,8% respondentów.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymienili dobrze wyposażone przedszkola i żłobki oraz ośrodki rekreacyjno-sportowe (orliki, sale gimnastyczne, place zabaw, pływalnie czy lodowisko) oraz ośrodki kulturalne (świetlice, biblioteki, muzea, domy kultury czy teatr).

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

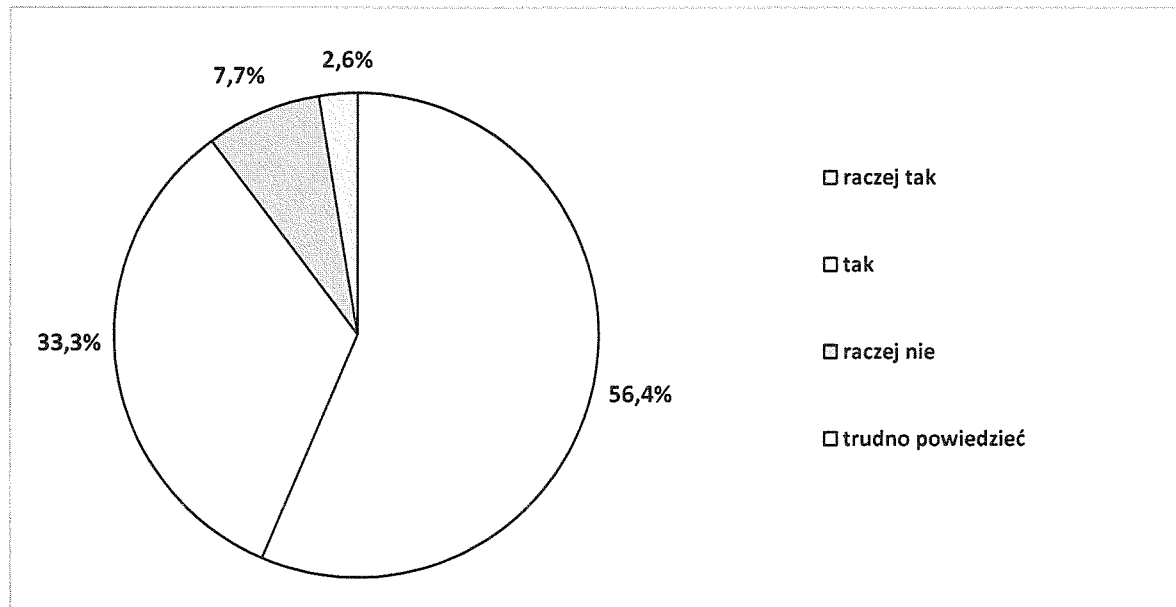
Źródło: Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów (64,1%) dobrze oceniła dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Za dostateczny uznało go 20,5%, a za bardzo dobry 10,3% ankietowanych. Najmniejsza grupa respondentów wyraziła niezadowolenie z dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie (5,1%).

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli potrzebę budowy sportowych boisk wielofunkcyjnych (typu „Orlik”), placów zabaw, basenu, kortu tenisowego, kręgielni, wskazali także na możliwość utworzenia nowych klubów sportowych w gminie.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Źródło: Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 89,7%) stwierdziła, że czuje się w miejscu zamieszkania bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Odmienną opinię wyraziło jedynie 7,7% badanych. Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miało 2,6% respondentów.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Funkcjonowanie organizacji pozarządowych jest jedną z form aktywności społecznej i przejawem rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje pozarządowe odgrywają ważną rolę w konsolidacji lokalnej społeczności i organizacyjnym wzmocnieniu samorządności, często również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko lokalne może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób, ale także ich otoczenia. Sprzyja przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a także rozwojowi społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystywanie ich zasobów (kapitału ludzkiego i społecznego).

W 2012 roku wykaz organizacji pozarządowych gminy Międzyrzecz obejmował 46 podmiotów. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program Współpracy

Gminy Międzyrzecz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych, dofinansowania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji.

Poniższa tabela przedstawia wykaz organizacji pozarządowych w gminie.

Tabela 35. Organizacje pozarządowe w gminie w 2012 roku.

lp.	Nazwa i adres organizacji	Charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie „Kontakt” ul. Rynek 1 66-300 Międzyrzecz	Wspieranie idei przyjaźni i porozumienia między narodami. Wspieranie, rozwijanie i nawiązywanie współpracy z innymi miastami i stowarzyszeniami różnych państw. Nawiązywanie i rozwijanie kontaktów osobistych pomiędzy obywatelami różnych państw. Prowadzone działania: wymiana grup i pojedynczych osób reprezentujących społeczne, sportowe, szkolne, kulturalne i polityczne dziedziny życia. Organizowanie imprez kulturalnych, sportowych i oświatowych.
2.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze ul. Rynek 9 66-300 Międzyrzecz	brak danych
3.	Stowarzyszenie Abstynenckie Wzajemnej Pomocy „Oaza” ul. Sportowa 1 66-300 Międzyrzecz	brak danych
4.	Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej im. Św. Pięciu Braci Międzyrzeckich ul. Konstytucji 3 Maja 35 66-300 Międzyrzecz	Opieka nad pacjentami w terminalnej fazie choroby nowotworowej i nad rodziną w czasie żałoby. Wspomaganie działań ZOZ w Międzyrzeczu dotyczących opieki paliatywnej. Edukacja rodzin chorego terminalnie. Propagowanie wśród pracowników służby zdrowia idei opieki paliatywnej.
5.	Stowarzyszenie Pomocy Neurologii Szpitala w Obrzycach ul. Poznańska 109 66-300 Międzyrzecz	Gromadzenie środków finansowych i rzeczowych na poprawę warunków materialnych, leczenie i rehabilitację pacjentów. Szerzenie edukacji zdrowotnej. Promowanie nowych form organizacyjnych leczenia. Profilaktyka w zakresie neurologii.
6.	Stowarzyszenie „Chirurgia Międzyrzecka” ul. Konstytucji 3 Maja 35 66-300 Międzyrzecz	Przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca: - działalność charytatywna, - pomoc społeczna, w tym pomoc dzieciom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans, - działalność na rzecz osób niepełnosprawnych
7.	Stowarzyszenie Rozwoju Kardiologii Ziemi Międzyrzeckiej „Cordis” ul. Konstytucji 3 Maja 35 66-300 Międzyrzecz	Prowadzone działania: - bieżące wspieranie materialne i rzeczowe Oddziału Wewnętrznego SP ZOZ w Międzyrzeczu Wielkopolskim; - organizowanie pomocy poszkodowanym w wypadkach drogowych; - organizowanie rehabilitacji poszkodowanym w celu ich uaktywnienia i zdobywania przez nich samodzielności

		w nowej sytuacji życiowej
8.	Stowarzyszenie Agroturystyki ul. Podzamcze 2 66-300 Międzyrzecz	Przeciwdziałanie bezrobociu, rozwój gospodarczy, działalność wspomagająca rozwój gospodarczy w tym rozwój przedsiębiorczości, wspólnoty lokalnej. Działalność wspomagająca rozwijanie wspólnot i społeczności. Sport, turystyka, wypoczynek – wspieranie upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, turystyka i krajoznawstwo, wypoczynek dzieci i młodzieży.
9.	Stowarzyszenie Rozwoju Ginekologii i Perinatologii ul. Konstytucji 3 Maja 35 66-300 Międzyrzecz	Celem działalności Stowarzyszenie jest bieżące wspieranie materialne i rzeczowe Oddziału Ginekologiczno-Położniczego – rooming-in – SP ZOZ Międzyrzecz oraz podnoszenie poziomu jakości opieki medycznej nad pacjentami leczonymi w oddziale.
10.	Lubuskie Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Turystyki ul. Podzamcze 2 66-300 Międzyrzecz	brak danych
11.	Stowarzyszenie Rozwoju Anestezjologii Reanimacji i Intensywnej Terapii Ziemi Lubuskiej „Przywróceniu Życiu” ul. Konstytucji 3 Maja 35 66-300 Międzyrzecz	Stowarzyszenie opiera swoją działalność na nieodpłatnej i społecznej pracy swoich członków i innych osób. Głównym celem działań jest bieżące materialne i rzeczowe wspieranie oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii Szpitala SP ZOZ Międzyrzecz oraz podnoszenie jakości opieki medycznej pacjentów leczonych w tym oddziale. Celem pracy członków jest również upowszechnienie wiedzy i umiejętności w zakresie niesienia pierwszej pomocy osobom z zagrożeniem utraty życia. Stowarzyszenie partycypuje w kosztach kształcenia podyplomowego lekarzy i pielęgniarek, w zakupach sprzętu i kosztach remontu. Organizuje kursy, szkolenia i sympozja. Prowadzi działalność informacyjną na temat możliwości rozwoju anestezjologii, reanimacji i intensywnej terapii oraz pierwszej pomocy przed medycznej.
12.	Stowarzyszenie Fryzjerów i Kosmetyków Województwa Lubuskiego ul. 30-go Stycznia 39 66-300 Międzyrzecz	brak danych
13.	Stowarzyszenie Amazonek ul. Konstytucji 3 Maja 35 66-300 Międzyrzecz	Przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca. Pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans.
14.	Międzyrzeckie Stowarzyszenie Rozwoju Pediatrii Międzyrzeckiej ul. Konstytucji 3 Maja 35 66-300 Międzyrzecz SP ZOZ Międzyrzecz Oddział Dziecięcy	Ochrona i promocja zdrowia
15.	Międzyrzeckie Stowarzyszenie „Szansa” na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Uzdolnionej Artystycznie, ul. Staszica 9, 66-300 Międzyrzecz	Celem stowarzyszenia jest niesienie pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej uzdolnionej artystycznie, organizowanie prezentacji, koncertów estradowych i wystaw.
16.	Stowarzyszenie Kupieckie	brak danych

	w Międzyrzeczu ul. Prusa 1a/9 66-300 Międzyrzecz	
17.	Stowarzyszenie Misjonarek Św. Klary z Asyżu w Międzyrzeczu ul. Słowackiego 17 66-300 Międzyrzecz	Celem stowarzyszenie jest: - upowszechnianie wiedzy o św. Klarze i polskich klaryskach, - popularyzacja myśli i charyzmy św. Klary, - pielęgnowanie duchowości św. Klary i jej tradycji, - szerzenie kultu Najświętszego Sakramentu i Ewangelii, - troska o czystość moralną w mediach zgodnie z duchem św. Klary – Patronki telewizji, - udzielanie pomocy duchowej załamany i zagubionym, - twórcza i owocna współpraca z Klaryskami Misjonarkami, - organizowanie życia koleżeńskiego wśród członków Stowarzyszenia, - towarzystwo może prowadzić działalność charytatywną, - stowarzyszenie może tworzyć oddziały, filie i koła, - prowadzenie stołówki dla osób ubogich i bezdomnych.
18.	Wolne Dobrowolne Stowarzyszenie „Dar Serca” w Międzyrzeczu ul. Poznańska 109/17b 66-300 Międzyrzecz	brak danych
19.	Koło Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w parafii w parafii św. Jana Chrzciciela w Międzyrzeczu ul. Spokojna 6 66-300 Międzyrzecz	Ochrona dóbr kultury i sztuki a w szczególności renowacja kościoła parafii p.w. św. Jana Chrzciciela w Międzyrzeczu. Popularyzowanie zabytków sakralnych, a w szczególności parafii p.w. św. Jana Chrzciciela w Międzyrzeczu. Promowanie i popularyzacja idei europejskich i chrześcijańskich. Wspieranie działalności grup działających przy parafii p.w. św. Jana Chrzciciela w Międzyrzeczu. Promocja turystyki, rekreacji i sportu. Promocja zdrowia. Działalność charytatywna.
20.	Towarzystwo Miłośników Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego w Międzyrzeczu ul. Księdza Skargi 6 66-300 Międzyrzecz	Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości, rozwój świadomości obywatelskiej, narodowej i kulturowej.
21.	Polsko-Niemieckie Stowarzyszenie Europejskiego Kształcenia Zawodowego w Bobowicku ul. Międzyrzecka 7a, Bobowicko 66-300 Międzyrzecz	Prowadzenie działalności szkoleniowej w zakresie: język niemiecki, recepcjonista, opiekun osób starszych i niepełnosprawnych z podstawami języka niemieckiego, florystyka, stylizacja paznokci z elementami wizażu, kelner, barman, asystent rachunkowości, podstawy przedsiębiorczości, język angielski, język rosyjski. Organizacja wpisana jest do Rejestru Instytucji Szkoleniowych jako niepubliczna instytucja szkoleniowa i posiada uprawnienia do szkolenia osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
22.	Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Międzyrzeczu Stowarzyszenie Oświatowe ul. Staszica 20 66-300 Międzyrzecz	Przeciwdziałanie bezrobociu, rozwój gospodarczy. Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy. Szkolenia i podnoszenie kwalifikacji odbiorcy: osoby pracujące zagrożone zwolnieniem, osoby niepracujące. Nauka, kultura, ekologia. Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie. Prowadzenie

		placówki dla bezrobotnych: Zakład Doskonalenia Zawodowego.
23.	Stowarzyszenie „Zdrowie i Wypoczynek” ul. Poznańska 105b/7 66-300 Międzyrzecz	Ochrona i Promocja Zdrowia
24.	Stowarzyszenie „Rozwoju Poprzez Działanie” Wyszanowo 27a 66-300 Międzyrzecz	Cele stowarzyszenia: - popieranie i wspomaganie inicjatyw społecznych w zakresie gospodarki, sportu, kultury i turystyki, - pomoc osobom niepełnosprawnym i bezrobotnym, - promocja zdrowia i przeciwdziałanie patologiom społecznym, - zajmowanie się problemami młodzieży i kobiet, - budowanie wzajemnych więzi międzyludzkich, - podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej - popieranie wszelkich działań mających na celu promowanie wsi Wyszanowo, - upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich a także działań wspomagających rozwój demokracji, - współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na terenie kraju i zagranicy, które w swoich programach respektują ogólnoludzkie zasady
25.	Stowarzyszenie Noclegownia - Przystulisko im. Najświętszej Marii Panny ul. 30 Stycznia 37 66-300 Międzyrzecz	Zbiórka i dystrybucja żywności dla osób ubogich w mieście i jego okolicach. Przygotowywanie paczek dla dzieci z najbiedniejszych rodzin na Boże Narodzenie, Wielkanoc i Dzień Dziecka.
26.	Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych Głębokie ul. Waszkiewicza 52a/13 66-300 Międzyrzecz	brak danych
27.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym ul. Konstytucji 3 Maja 60 66-300 Międzyrzecz	Prowadzone działania: - działania na rzecz dzieci, pomoc finansowa, rehabilitacja, - przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca, - działalność charytatywna, pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych
28.	Stowarzyszenie Regionalistów Środkowego Nadodrza Wyszanowa 65 66-300 Międzyrzecz	brak danych
29.	Międzyrzeckie Stowarzyszenie Brydża Sportowego os. Kasztelańskie 8 66-300 Międzyrzecz	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu
30.	Stowarzyszenie Przyjaciół Muzyki Dawnej „Antiquo More” ul. Staszica 22b/8 66-300 Międzyrzecz	brak danych
31.	Stowarzyszenie Miłośników	brak danych

	Lotnictwa ul. Waszkiewicza 25d 66-300 Międzyrzecz	
32.	Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” ul. Świerczewskiego 41/3 66-300 Międzyrzecz	Przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca. Pomoc społeczna w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans.
33.	Stowarzyszenie „św. Jan Chrzyciel” ul. Spokojna 6 66-300 Międzyrzecz	Ochrona dóbr kultury i sztuki a w szczególności renowacja kościoła parafii p.w. św. Jana Chrzyciela w Międzyrzeczu. Popularyzowanie zabytków sakralnych, a w szczególności parafii p.w. św. Jana Chrzyciela w Międzyrzeczu. Promowanie i popularyzacja idei europejskich i chrześcijańskich. Wspieranie działalności grup działających przy parafii p.w. św. Jana Chrzyciela w Międzyrzeczu. Promocja turystyki, rekreacji i sportu. Promocja zdrowia. Działalność charytatywna.
34.	Międzyrzeczkie Stowarzyszenie Ratowników Wodnych ul. Krasieńskiego 8a/4 66-300 Międzyrzecz	Ratownictwo i ochrona ludności
35.	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Międzyrzeczu ul. Staszica 2/3 66-300 Międzyrzecz	Organizacja skupiająca ratowników wodnych. WOPR jest specjalistycznym stowarzyszeniem o zasięgu ogólnokrajowym, powstałym na podstawie zarządzenia nr 74 Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej z dnia 11.04.1962r. uzyskało osobowość prawną 9.10.1967r. na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych. Zostało włączone do systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego ustawą dnia 8.09.2006r.
36.	Stowarzyszenie Wsi Bukowiec „Działajmy Razem” w Bukowcu Bukowiec 61 66-300 Międzyrzecz	brak danych
37.	Stowarzyszenie „Kalsko XXI” w Kalsku Kalsko 23 66-300 Międzyrzecz	brak danych
38.	Stowarzyszenie „Międzyrzeczki Chór Kameralny” w Bobowicku ul. Akacja 13, Bobowicko 66-300 Międzyrzecz	Międzyrzeczki Chór Kameralny istnieje od lutego 2008 roku (wcześniej pod nazwą „Musica Viva”), obecnie liczy 20 osób spotykających się na próbach w środy i niedziele w Klubie Garnizonowym w Międzyrzeczu. Chór występował m.in. na Festynie Parafialnym w Międzyrzeczu w Kościele św. Jana Chrzyciela, Klubie Garnizonowym, Szkole Muzycznej a także w innych kościołach miasta i gminy Międzyrzecz.
39.	Stowarzyszenie „Kęszycy Leśna Sobie i Sąsiadom” w Kęszycy Leśnej Kęszycy Leśna 50 66-300 Międzyrzecz	Celem stowarzyszenie jest: - poprawa jakości życia mieszkańców Kęszycy Leśnej i okolic poprzez, m.in. prowadzenie i organizowanie kursów, szkoleń i warsztatów, - propagowanie postaw obywatelskich wśród mieszkańców Kęszycy Leśnej, - działanie na rzecz poprawy turystycznych, rekreacyjnych i krajobrazowych walorów Kęszycy Leśnej i okolic, - działanie na rzecz poprawy środowiska naturalnego Kęszycy Leśnej.

		- propagowanie historii miejscowości i budowanie jej tradycji
40.	Stowarzyszenie „Działki nad Jeziorem Lubuskim” w Międzyrzeczu ul. Wysoka 18 66-300 Międzyrzecz	brak danych
41.	Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne Pakła w Międzyrzeczu ul. Sienkiewicza 62 66-300 Międzyrzecz	brak danych
42.	Stowarzyszenie Rozwoju Miejscowości Kursko Kursko 5 66-300 Międzyrzecz	Jednym z głównych celów jest promowanie miejscowości i wszelkie działania wspierające jej rozwój
43.	Międzyrzeczkie Stowarzyszenie Diabetyków „Jeż” w Międzyrzeczu os. Centrum 9b/5 66-300 Międzyrzecz	Ochrona i promocja zdrowia osób chorych na cukrzycę
44.	Stowarzyszenie „Międzyrzeczkie Centrum Wolontariatu” ul. Libelta 4 66-300 Międzyrzecz	Inicjatywa grupy osób działających społecznie i nieodpłatnie dla rozwoju człowieka i środowiska, oferując współpracę innym organizacjom pozarządowym, instytucjom i firmom.
45.	Stowarzyszenie „Lubuski Weekend Gitarowy” w Międzyrzeczu ul. Wojska Polskiego 16a/6 66-300 Międzyrzecz	Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Międzyrzeczu.

W 2012 roku w gminie Międzyrzecz było 6 parafii Kościoła rzymskokatolickiego, 2 parafie innych kościołów oraz 2 związki wyznaniowe. Należały do nich:

- Rzymskokatolicka Parafia p.w. Miłosierdzia Bożego w Bobowicku, ul. Trzcielska 6, 66-300 Międzyrzecz
- Rzymskokatolicka Parafia p.w. św. Mikołaja w Kaławie, Kaława 63, 66-300 Międzyrzecz,
- Rzymskokatolicka Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela, ul. Spokojna 6, 66-300 Międzyrzecz,
- Rzymskokatolicka Parafia p.w. Miłosierdzia Bożego, Kęszycza Leśna 21, 66-300 Międzyrzecz,
- Rzymskokatolicka Parafia p.w. św. Wojciecha, ul. Ogrodowa 1, 66-300 Międzyrzecz,
- Sanktuarium p.w. Pierwszych Męczenników Polskich, ul. Krasińskiego 11, 66-300 Międzyrzecz,
- Parafia Grekokatolicka p.w. św. Cyryla i Metodego, ul. Ściegiennego 4, 66-300 Międzyrzecz,
- Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, ul. Księdza Skargi 3, 66-300 Międzyrzecz,

- Chrześcijański Zbór Świadków Jehowy, ul. Rocha 13, 66-300 Międzyrzecz,
- Chrześcijański Kościół Reformacyjny, Zbór w Warszawie, placówka w Międzyrzeczu, ul. Świerczewskiego 11, 66-300 Międzyrzecz

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

W przypadku gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE i UBÓSTWO	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań na rzecz ograniczenia zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy • dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielka skala działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia • brak upowszechnianie ofert pracy z zagranicy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • zwiększająca się liczba nowych inwestorów tworzących w gminie miejsca pracy, • działalność w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnący poziom bezrobocia, • zwiększający się poziom bezrobocia wśród kobiet • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród osób w wieku 45 lat i więcej • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • rosnąca liczba osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • utrzymujący się poziom nielegalnego zatrudnienia w gminie, • pogłębiające się zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców gminy

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu zapobieganie dysfunkcjom rodzin • prowadzenie efektywnej pracy socjalnej w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży • systematyczne analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • zapewnianie dostępu do poradnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • nierozwijanie sieci placówek ponadgimnazjalnych,

<p>specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie opieki przedszkolnej oraz szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego • podnoszenie poziomu nauczania w gminie • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia • podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności opieki medycznej dla mieszkańców gminy 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie • możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym w gminie • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • rosnąca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • zwiększająca się liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży • istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • zwiększająca się świadomość zdrowotna mieszkańców gminy • podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się wysoka liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie • niewystarczająca dostępność placówek przedszkolnych w gminie • nieadekwatna do potrzeb dostępność opieki medycznej w gminie

Obszar UZALEŻNIENIA i PRZEMOC w RODZINIE	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe 	<ul style="list-style-type: none"> • niekierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych

<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • kontrolowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych • pozyskanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • działania inicjujące powstawanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie poradnictwa prawnego i psychologicznego oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym • zwiększająca się liczba rodzin mogących skorzystać ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • działanie gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • zwiększająca się kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie, • występowanie w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • utrzymująca się skala zjawiska nielegalnej sprzedaży napojów alkoholowych • zwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających objęcia działaniami zespołu interdyscyplinarnego • zwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • brak w gminie organizacji pozarządowych działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • zwiększająca się liczba rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie • niezwiększająca się liczba osób wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie 	
---	--

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie problemu bezdomności • prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie bezdomności i na rzecz bezdomnych • dobra poinformowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz formach pomocy • udzielanie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności • prowadzenie wśród mieszkańców działań na rzecz uwrażliwienia i zwiększenia akceptacji w stosunku do bezdomności • oferowanie indywidualnych programów wsparcia przy wychodzeniu z bezdomności • współpraca z organizacjami pozarządowymi w związku z problemem bezdomności • zapewnienie schronienia osobom bezdomnym • prowadzenie działalności na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych • standaryzacja usług na rzecz osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> • zamykanie na okres letni noclegowni działającej na terenie gminy • brak mieszkań chronionych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez bezdomnych wiedzy na temat przysługujących im praw i dostępnych formach wsparcia • wysoka jakość usług świadczonych na rzecz osób bezdomnych • wzrost w gminie możliwości realizacji indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zagrożenia występowania zjawiska bezdomności w gminie • brak akceptacji dla osób bezdomnych • rosnąca liczba osób bezdomnych przybyłych z innych gmin

Obszar STAROŚĆ	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • dysponowanie nieadekwatną do potrzeb liczbą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze

<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • zapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (klub seniora) • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych • prowadzenie działań mających na celu podniesienie jakości życia osób starszych • podejmowanie działalności prozdrowotnej wśród osób starszych • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • działania inicjujące wolontariat na rzecz osób starszych w gminie • podejmowanie działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie 	<ul style="list-style-type: none"> • brak świadczenia usług opiekuńczych na terenach wiejskich w gminie i na obrzeżach miasta • brak działań inicjujących powstanie w gminie grup wsparcia i organizacji działających na rzecz osób starszych i ich rodzin/opiekunów • brak działań w celu umożliwienia osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • odpowiedni dostęp osób starszych do małych form pomocy (klub seniora, dom dziennego pobytu, Uniwersytet Trzeciego Wieku) • działalność w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • dobra dostępność domów pomocy społecznej • występowanie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • promocja wizerunku osób starszych jako aktywnych uczestników życia społecznego • podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób starszych w gminie • rosnąca liczba osób starszych korzystających z usług opiekuńczych • niski poziom życia osób starszych w gminie • mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • malejący udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • nieadekwatna do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych • społeczne postrzeganie osób starszych jako tych, którzy głównie wymagają pomocy i wsparcia a nie jako aktywnych uczestników życia społecznego

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • uczestniczenie w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> • nie dysponowanie wystarczającą liczbą pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • podejmowanie działań służących zwiększeniu społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych • prowadzone działania inicjujące wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • brak współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • brak systemu wsparcia dla rodzin/ opiekunów osób niepełnosprawnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • funkcjonowanie w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • działalność w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników OPS-u • zwiększająca się w gminie liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY i LUDZKI	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • diagnozowanie problemów społecznych w gminie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • prowadzenie działań inicjujących powstawanie w gminie nowych placówek pomocy społecznej oraz działań inicjujących wolontariat w gminie • dobra współpraca z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> • nieadekwatna do potrzeb liczba pracowników socjalnych • brak systemu wsparcia i systematycznej superwizji dla pracowników socjalnych • niskie wynagrodzenia pracowników pomocy społecznej • niski prestiż i uznanie społeczne dla zawodu i pracy pracowników socjalnych

<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie informacji o instytucjach wsparcia i organizacjach mogących świadczyć pomoc mieszkańcom gminy • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w miejscowym ośrodku pomocy społecznej • wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klientów OPS-u, • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej • istnienie organizacji pozarządowych w gminie • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe • podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie • niedofinansowany system pomocy społecznej • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyrzecz obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2014-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach.

Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

- 1. Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:**
  - zapewnienie osobom doświadczającym ubóstwa i nim zagrożonym bezpieczeństwa socjalnego,
  - wsparcie bezrobotnych, zagrożonych utratą pracy i poszukujących zatrudnienia
- 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:**
  - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
  - pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia,
  - wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
- 3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:**
  - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
  - aktywizację psychofizyczną i społeczną osób starszych,
  - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych,
  - inicjowanie i wspieranie działań umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych i niepełnosprawnych.
- 4. Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez:**
  - zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
  - profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez:**
  - przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
  - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- 6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:**
  - wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
  - pobudzanie i wzmacnianie aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy,
  - inicjowanie i wspieranie aktywności społeczności lokalnej.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyrzecz na lata 2014-2020, jest następująca:

Gmina Międzyrzecz stwarza mieszkańcom możliwości wszechstronnego rozwoju oraz skutecznie przeciwdziała zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych w dalszej części niniejszego dokumentu celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie osobom doświadczającym ubóstwa i nim zagrożonym bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie bezrobotnych, zagrożonych utratą pracy i poszukujących zatrudnienia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób doświadczających ubóstwa i nim zagrożonych poprzez prowadzenie pracy socjalnej, w oparciu m.in. o zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy (aktywność obywatelska, wolontariat, banki czasu, pomoc sąsiedzka).
4. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i pozafinansowej (w tym w formie posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w

podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

7. Opracowywanie, realizacja lub partnerstwo w realizacji programów na rzecz osób zagrożonych i doświadczających ubóstwa.
8. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołem katolickim, związkami wyznaniowymi i innymi podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób doświadczających ubóstwa i nim zagrożonych oraz ze społecznością lokalną.
10. Podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez OPS.
4. Pozyskiwanie inwestorów oraz wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości.
5. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
6. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołem katolickim, związkami wyznaniowymi i innymi podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób bezrobotnych oraz ze społecznością lokalną.
8. Podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościół katolicki, związki wyznaniowe, inne podmioty ekonomii społecznej, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, budżety organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia i ubóstwa,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia dla osób zagrożonych i doświadczających ubóstwa oraz liczba osób w nich uczestniczących,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych i ubogich objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia liczby nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych,
- spadku liczby osób bezrobotnych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych.
2. Wzmocnienie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności mającymi trudności w wypełnianiu swoich funkcji, bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz zmagających się z problemami materialnymi i socjalnymi.
3. W razie potrzeby zatrudnianie kolejnych asystentów rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także organizowanie dla nich szkoleń.
4. Udzielanie przez OPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i pomoc w uzyskaniu świadczeń alimentacyjnych.
5. Zwiększenie dostępności do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i socjalnego dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci.
6. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wycieczek i wypoczynku.
7. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
8. Zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej w gminie.
9. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie (np. świetlic, klubów młodzieżowych).
10. Opracowanie i realizacja programu wspierania rodziny.
11. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji

pozarządowych, kościoła katolickiego, związków wyznaniowych, innych podmiotów ekonomii społecznej i społeczności lokalnej.

12. Promocja i rozwój wolontariatu na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin.

13. Inicjowanie powstawania i wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin.

14. Podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści różnych dziedzin, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki służby zdrowia, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, kościół katolicki, związki wyznaniowe, inne podmioty ekonomii społecznej, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, budżety organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
- liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną,

- liczba placówek wsparcia dziennego oraz liczba dzieci z nich korzystających.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zmniejszenia liczby rodzin zmagającymi się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Aktywizacja psychofizyczna i społeczna osób starszych.
3. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
4. Inicjowanie i wspieranie działań umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych i niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-4.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie oferty aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-rekreacyjnych, społecznych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych oraz wycieczek.
5. Podejmowanie działań w kierunku tworzenia w gminie placówek wsparcia dla seniorów, w tym w szczególności domu dziennego pobytu i klubów seniora.
6. Podejmowanie działań w kierunku tworzenia w gminie mieszkań chronionych dla seniorów i osób niepełnosprawnych.
7. Promowanie wśród społeczności lokalnej i samych osób starszych i niepełnosprawnych aktywnych postaw oraz samopomocy (aktywność obywatelska, wolontariat, banki czasu, pomoc sąsiedzka).
8. Zwiększenie dostępu osobom starszym i niepełnosprawnym oraz ich rodzinom/opiekunom do informacji o prawach i uprawnieniach oraz dostępnych formach wsparcia, m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.
9. Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego w gminie.

10. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia.
11. Podejmowanie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi kościołem katolickim, związkami wyznaniowymi i innymi podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin/opiekunów, a także ze społecznością lokalną.
12. Promocja i rozwój wolontariatu wspierającego osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.
13. Promocja i rozwój wolontariatu osób starszych i niepełnosprawnych.
14. Inicjowanie powstawania i wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin.
15. Podejmowanie działań na rzecz ekonomii społecznej w gminie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, kościół katolicki, związki wyznaniowe, inne podmioty ekonomii społecznej, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, budżety organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunek,
- liczba ośrodków wsparcia dla seniorów i liczba osób korzystających z ich oferty,
- liczba ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych i liczba osób z nich korzystających,
- liczba mieszkań chronionych dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba wolontariuszy seniorów i osób niepełnosprawnych,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne oraz ich rodziny/opiekunów.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- poprawy jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenia liczby osób usprawnionych i zatrudnionych,
- utworzenia nowych ośrodków wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- utworzenia mieszkań chronionych dla seniorów i osób niepełnosprawnych,
- ograniczenia wydatków przeznaczonych na pobyt osób starszych i niepełnosprawnych w placówkach opieki całodobowej.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom zmagającym się z problemem alkoholowym, narkomanią i przemocą w rodzinie większego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Wzmocnienie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Wsparcie i rozwój oferty punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych działającego w gminie.
5. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
7. Kontynuowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy

w rodzinie.

8. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
9. Podejmowanie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołem katolickim, związkami wyznaniowymi i innymi podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób zmagających się z problemem alkoholowym, narkomanią i doświadczających przemocy w rodzinie, a także ze społecznością lokalną.
10. Inicjowanie powstawania i wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających na rzecz osób zmagających się z problemem alkoholowym, narkomanią oraz doświadczających przemocy w rodzinie.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii zawiera Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, placówki leczenia uzależnień, grupy AA, AL.-ANON, AL.-ATEEN, DDA, klub abstynenta, organizacje pozarządowe, kościół katolicki, związki wyznaniowe, inne podmioty ekonomii społecznej, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, budżety organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- poprawy stanu zdrowia mieszkańców,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, Policją, Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

- Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki ponadgimnazjalne w powiecie, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, kościół katolicki, związki wyznaniowe, inne podmioty ekonomii społecznej, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, budżety organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób w nich uczestniczących,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze,
- poszerzenia oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Pobudzanie i wzmacnianie aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy.
3. Inicjowanie i wspieranie aktywności społeczności lokalnej.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej.
2. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
3. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przy wykorzystaniu strony internetowej gminy, utworzenie strony internetowej OPS-u.
4. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
5. Prowadzenie działań z wykorzystaniem narzędzi pracy ze społecznością lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem programów aktywności lokalnej (PAL) oraz metodyki organizowania społeczności lokalnej (OSL).
6. Inicjowanie powstawania i wspieranie działalności organizacji pozarządowych i innych podmiotów ekonomii społecznej realizujących zadania w obszarze polityki społecznej o zasięgu gminnym i ponadgminnym.
7. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, innymi podmiotami ekonomii społecznej, kościołem katolickim, związkami wyznaniowymi, społecznością lokalną oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
8. Opracowywanie i realizowanie, przy współpracy z podmiotami wymienionymi w pkt. 7, programów i projektów służących aktywizacji mieszkańców gminy, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
9. Wspieranie lokalowe i finansowe organizacji pozarządowych i innych podmiotów ekonomii społecznej, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.

10. Promocja, rozwój i upowszechnianie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
11. Inicjowanie i wspieranie partnerstw lokalnych i zadaniowych w realizacji przedsięwzięć na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program Współpracy Gminy Międzyrzecz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, kościół katolicki, związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, budżety organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych i innych podmiotów ekonomii społecznej działających w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów

społecznych,

- liczba programów i projektów opracowanych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba organizacji pozarządowych wspieranych przez samorząd gminy,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z sektorem pozarządowym.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordinatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyrzecz na lata 2014-2020 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu. Działania te będą podejmowane przez wskazane wcześniej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań. Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają we właściwym kierunku i przynoszą zakładane efekty.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Burmistrza, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Burmistrza.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotowuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaze Burmistrzowi Gminy i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. w większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. w przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. w miarę rozwoju systemu monitorowania Strategii będą mogły zostać wyznaczone nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyrzecz na lata 2014-2020 będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyrzecz na lata 2014-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program Współpracy Gminy Międzyrzecz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3.2. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią i wpisującym się w jej zapisy programem wspierania rodziny. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej. Przedstawione poniżej projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. mogą stać się inspiracją do działania; jednak ich realizacja, choć wskazana, możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Świetlica profilaktyczno-wychowawcza”

Wnioskodawca projektu

Szkoła Podstawowa nr 3,
66-300 Międzyrzecz, ul. Mickiewicza 5.

Cel główny projektu

Realizacja projektu opiera się na zajęciach dodatkowych, podczas których realizowane będą następujące cele:

- organizowanie czasu wolnego,
- profilaktyka uzależnień,
- socjoterapia

Cele szczegółowe projektu

- opieka wychowawcza w czasie wolnym,
- pomoc w pokonywaniu trudności nauce,
- wskazywanie zdrowych sposobów spędzania czasu wolnego,
- wskazywanie zachowań społecznie akceptowanych,
- łagodzenie niedostatków wychowawczych,
- pedagogizacja rodziców,

Miejsce realizacji projektu

Szkoła Podstawowa nr 3 – świetlica szkolna,
66-300 Międzyrzecz, ul. Mickiewicza 5

Beneficjenci projektu

- uczniowie z rodzin ubogich
- uczniowie z rodzin zagrożonych chorobom alkoholową
- uczniowie z rodzin niewydolnych wychowawczo
- uczniowie z rodzin u których rodzice pracują popołudniami

Partnerzy w realizacji projektu

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gmina Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Czas realizacji projektu

Rok szkolny.

Projekt 2. „Razem damy radę”

Wnioskodawca projektu

Szkoła Podstawowa nr 4 w Międzyrzeczu,
ul. Długa 102, 66-300 Międzyrzecz,

Cel główny projektu

Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz rozwijania umiejętności wychowawczych rodziców

Cele szczegółowe:

- sporządzenie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie poprzez przeprowadzenie badania dotyczącego środowiska w którym występuje przemoc w rodzinie,
- rozwój poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, prawnego psychologicznego, socjalnego),
- rozwój oddziaływań terapeutycznych ukierunkowany na osoby dotknięte przemocą w rodzinie (szczególnie dzieci) i osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- rozwój kompetencji wychowawczych rodziców poprzez udział w treningu umiejętności wychowawczych, treningu interpersonalnym,
- przeprowadzenie zajęć dla dzieci będących ofiarami lub świadkami przemocy w rodzinie,

Miejsce realizacji projektu

Szkoła Podstawowa nr 4 w Międzyrzeczu,
ul. Długa 102, 66-300 Międzyrzecz

Beneficjenci projektu

- rodzice
- uczniowie

Partnerzy w realizacji projektu

- specjaliści szkolni – psycholog, pedagog,
- Policja,
- prawnik,
- terapeuci,

Czas realizacji projektu

Rok szkolny.

Projekt 3.

Wnioskodawca projektu

Gimnazjum nr 2 im. Adama Mickiewicza, ul. Edukacji Narodowej 1, 66-300 Międzyrzecz

Cel główny projektu

Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci i młodzieży

Cele szczegółowe projektu

Zapewnienie dożywiania uczniów z rodzin w trudnej sytuacji finansowej

Miejsce realizacji projektu

Gimnazjum nr 2 im. Adama Mickiewicza – stołówka szkolna,
ul. Edukacji Narodowej 1, 66-300 Międzyrzecz

Beneficjenci projektu

Uczniowie z ubogich rodzin,

Partnerzy w realizacji projektu

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Caritas.

Czas realizacji projektu

Rok szkolny.

Projekt 4. „Jak mądrze wychowywać dzieci?”

Projekt realizowany będzie poprzez cykl pięciu spotkań dla rodziców obejmujący tematykę wychowania (postawy rodzicielskie, style wychowania, kara i nagroda w wychowaniu, problemy rozwojowe w wieku adolescencji).

Wnioskodawca projektu

Gimnazjum nr 2 im. Adama Mickiewicza ul. Edukacji Narodowej 1, 66-300 Międzyrzecz

Cel główny projektu

Zapobieganie niewydolności wychowawczej rodziców

Cele szczegółowe

Nabywanie kompetencji wychowawczej przez rodziców

Miejsce realizacji projektu

Gimnazjum nr 2 im. Adama Mickiewicza, ul. Edukacji Narodowej 1, 66-300 Międzyrzecz

Beneficjenci projektu

Chętni, zainteresowani rodzice

Partnerzy w realizacji projektu

Pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Międzyrzeczu,

Czas realizacji projektu

Rok szkolny.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Międzyrzecz na lata 2014-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do odkrywania zasobów, rozpoznawania potrzeb i identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie Międzyrzecz. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą owocną współpracę w realizacji zapisów strategii.

ŹRÓDŁA

1. Dane Głównego Urzędu Statystycznego.
2. Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Międzyrzeczu.
3. Dane Komendy Powiatowej Policji w Międzyrzeczu.
4. Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu.
5. Dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
6. Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu.
7. Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Międzyrzeczu.
8. Dane Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Międzyrzeczu.
9. Dane Urzędu Miejskiego w Międzyrzeczu.
10. Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.
11. Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.
12. *Gmina Międzyrzecz*. Urząd Miejski w Międzyrzeczu, Międzyrzecz [b.r.w.].
13. *Komunikat Komisji: Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* [online]. Bruksela: Komisja Europejska, 2010. Dostępny w Internecie: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf
14. *Międzyrzecz. Krótki spacer po mieście i okolicach*. Wydawnictwo „OPTIMA”, Bydgoszcz [b.r.w.].
15. Migdal A. (oprac.), *Międzyrzecz*. SPF Piotr Wysocki, Międzyrzecz, 2011.
16. Migdal A. (oprac.), *Międzyrzecz*. SPF Piotr Wysocki, Międzyrzecz, 2012.
17. *Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski* [online]. Warszawa: Zespół Zadaniowy do Spraw Reintegracji Społecznej, 2003. Dostępny w Internecie: <http://www.funduszeStrukturalne.gov.pl/informator/npr2/dokumenty%20strategiczne/Narodowa%20Strategia%20Integracji%20Społecznej.pdf>
18. *Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020* [online]. Warszawa: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014. Dostępny w Internecie: https://www.mir.gov.pl/fundusze/Fundusze_Europejskie_2014_2020/Documents/PO_WER_08012014.pdf
19. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Międzyrzeczkim na lata 2008-2015* [online]. Międzyrzecz: Rada Powiatu w Międzyrzeczu, 2008. Dostępny w Internecie: http://www.miedzyrzecz.starostwo.bip.net.pl/?p=document&action=save&id=4963&bar_id=3383

20. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Międzyrzecz na lata 2011-2020 [online]. Międzyrzecz: Urząd Miejski w Międzyrzeczu, 2012. Dostępny w Internecie: http://www.bip.miedzyrzecz.pl/system/obj/92_XVIII-129-12-zal.pdf
21. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 [online]. Zielona Góra: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, 2013. Dostępny w Internecie: http://www.bip.lubuskie.pl/system/obj/14608_SRWL_2020_z_zalacznikami_1.pdf
22. Swenson I. (red.), *Słownik geograficzno-krajoznawczy Polski*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
23. *Turystyczny plan gminy Międzyrzecz. Wędrowka po mieście szlakiem Poznaj Nasze Miasto*. Urząd Miejski w Międzyrzeczu, Międzyrzecz [b.r.w.].
24. Wieloletnie Ramy Finansowe [online]. Warszawa: Ministerstwo Spraw Zagranicznych, 2014. Dostępny w Internecie: https://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/zagraniczna_polityka_ekonomiczna/wieloletnie_ramy_finansowe/

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Struktura dokumentu Strategii.....	5
---	---

Tabele

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2012 roku.....	17
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012	18
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012	19
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012	19
Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2012 roku	20
Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2010-2012	20
Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2012 roku	20
Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012	21
Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2010-2012	22
Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	22
Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy	23
Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012	25
Tabela 13. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2011-2013	25
Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2010-2012	26
Tabela 15. Uczniowie i nauczyciele placówek oświatowo-wychowawczych w gminie w roku szkolnym 2012/2013	26
Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2012 roku	30
Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy	35
Tabela 18. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2012 roku	38
Tabela 19. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2012 roku	38
Tabela 20. Przepisywane kary w 2012 roku na obszarze działania Komendy Powiatowej Policji w Międzyrzeczu w 2012 roku	40
Tabela 21. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku	41
Tabela 22. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku	41
Tabela 23. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012	43
Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012.....	43
Tabela 25. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2012 roku	44
Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012	45
Tabela 27. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2010-2012	45
Tabela 28. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 roku	46
Tabela 29. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2010-2012	47

Tabela 30. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2010-2012	48
Tabela 31. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2010-2012.....	50
Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	52
Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2010-2012	52
Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2010-2012	53
Tabela 35. Organizacje pozarządowe w gminie w 2012 roku.....	64

Wykresy

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	56
Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie.....	57
Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca.....	58
Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?.....	60
Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?	61
Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?	61
Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?	62
Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	63

